

Henning
Mankell

**KURT
WANT
DER**

Serisi
01

KARANLIK YÜZ

BİR KUZEY POLİSİYESİ

Çeviren: Elâ Yıldırım

ayrıkşı kitap

Kurt Wallander

Henning Mankell

Karanlık Yüz

«Ayrıksı Kitap»

Mankell H.

Karanlık Yüz / H. Mankell — «Ayrıksı Kitap», — (Kurt Wallander)

ISBN 978-605-71714-7-4

"BİRİNCİ SINIF BİR POLİSİYE: KURT WALLANDER SERİSİ "Yaşamın da ölümün de zamanı var." Soğuk bir İsveç gecesinde bir çiftlikte yaşlı bir çift vahşice öldürülür. Yaşlı kadının son sözü 'yabancı' olur. Polisin elindeki tek ipucu budur. Cinayet komiseri Kurt Wallander amiri tatildeyken bu soruşturmanın başına geçer. Özel hayatındaki sorunlarından kaçabilmek için Wallander bu soruşturmaya dört elle sarılır. "Georges Simenon, Nicolas Freeling ve Maj Sjöwall & Per Wahlöö gibi polisiye ustalarının yazdıkları gibi oldukça doyurucu bir polisiye roman." – The Wall Street Journal "En iyisinden heyecanlı bir roman. Zekice, hareketli ve güncel." – The Times "Mankell en hünerli polisiye yazarlarından biridir. Kesinlikle tavsiye ediyoruz." – The Observer"

ISBN 978-605-71714-7-4

© Mankell H.
© Ayrıksı Kitap

Содержание

1	6
2	9
3	17
4	26
5	36
Конец ознакомительного фрагмента.	41

Henning Mankell

Karanlık Yüz

Ayrıksı e-kitap: I

Kurgu: 11

Bana öyle bir kitap verin ki başkahramanıyla birlikte olay çözelim: 11

Özgün Adı: *Mördare utan ansikte*

e-Kitap Adı: *Karanlık Yüz*

Dizi Adı: *Kurt Wallander*

Yazar: Henning Mankell

Almancadan Çeviren: Elâ Yıldırım

Editör: Tayfun Koç

Kapak Tasarım: Ülke Design/ www.ulkedesign.com

Sayfa Tasarım: Alla Özabat

Kapak Görseli: Shutterstock/Rita_Kochmarjova

e-Kitap ISBN: 978-605 -71714-7-4

Copyright © by Henning Mankell (1991)

© Ayrıksı Kitap, 2023

Published by agreement with Palco Media AB, Malmö, Leopard Forlag, Stockholm and Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen. Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Ayrıksı Kitap

Yayıncı Sertifika No: 42978 Küçükbakkalköy Mah. Flora Residence No: 1 Kat: 28 Ataşehir-İstanbul bilgi@ayriksi.com / www.ayriksi.com

* * *

1

Unuttuğu bir şeyler vardı, uyandığı an anlamıştı bunu. O gece rüyasında gördüğü şey... Hatırlaması gereken bir şey. Hatırlamaya çalıştı. Ama uyku kara bir deliktir zaten. İçinde ne olduğu hakkında hiçbir ipucu vermeyen dipsiz bir kuyu gibidir.

Neyse ki boğalarla boğuşmadım bu sefer, diye düşündü. Öyle olsa, gece ateşlenmiş gibi ter içinde kalmış olmam gerekirdi. Bu gece boğalar beynimi rahat bıraktı. Karanlıkta kıpırdamadan yatarak etrafı dinledi. Yanında yatan karısının soluğu neredeyse duyamayacağı kadar sessizdi.

Bir sabah yanımda ölmüş olacak, hem de ben hiç fark etmeden, diye düşündü. Ya da ben ölmüş olacağım. Birimiz diğerinden önce. Kim bilir hangi sabahın ilk ışıkları, ikimizden birinin geride yapayalnız kaldığımı bildirecek. Yatağın yanındaki masada duran saate göz attı. Saatin göstergeleri parlıyor, dört kırk beşi gösteriyordu.

Neden uyandım ki, diye düşündü. Hep beş buçuğa kadar uyurum. Bu kırk yıldır hep böyleydi. Neden şimdi uyandım ki?

Karanlığı dinledi. Birden tüm uykusu kaçtı.

Olağan dışı bir şeyler vardı. Sanki bir şey artık şimdiye dek olduğu gibi değildi.

Karısının yüzüne ulaşana dek bir eliyle etrafını dikkatle yokladı. Parmak uçlarıyla karısının sıcaklığını hissetti.

Ölmemişti demek. Henüz hiçbiri yalnız kalmamıştı.

Karanlığı dinledi.

At, diye geçti hızla aklından. Kişnemiyo. İşte bu yüzden uyandım. Aslında bu kısarak geceleri hep kişner. Hep duyarım sesini, beni uyandırmasa da duyarım. Farkında olmadan uyumaya devam edebileceğimi hissedirim.

Gıcırdayan yataktan dikkatlice kalktı. Bu yatak kırk yıldır vardı. Evlenirlerken satın aldıkları tek mobilya ve yaşamları boyunca sahip oldukları tek yataktı.

Ahşap zeminde pencereye ilerlerken sol dizindeki acıyı hissetti.

Ne kadar da yaşlandım, diye düşündü. Yaşlı ve tükenmiş bir adamım artık. Her sabah yetmiş yaşına yeniden şaşıyorum. Dışarıdaki kış gecesine baktı. Günlerden 8 Ocak 1990'dı ve bu kış Skåne'ye henüz kar yağmamıştı. Mutfak kapısının dışında asılı lambanın ışığı bahçeye düşüyor, yapraksız kalmış kestane ağaçlarını ve bunların ardında uzanan düzlükleri aydınlatıyordu. Gözlerini kısarak komşuları Lövgren'lerin çiftliğine baktı. Uzunlamasına yayılan basık beyaz bina karanlıkta kalıyordu. Evin sağ kanadındaki ahırın siyah kapısının üzerinde etrafa loş ışık veren bir lamba asılıydı. Kısarak işte orada durur ve gecenin içinden, birden huzursuz kişnemesi duyulurdu.

Karanlığı dinledi.

Arkasındaki yatak gıcırdadı.

“Ne yapıyorsun?” diye mırıldandı karısı.

“Sen uyumana bak,” diye karşılık verdi. “Sadece biraz bacaklarımı esnetiyorum.”

“Ağrın mı var?”

“Yok.”

“O halde gel de uyu. Orada öyle durma, üşüteceksin.” Karısının diğer yana döndüğünü duydu.

Bir zamanlar birbirimize âşıktık, diye düşündü. Ama bu düşünce içine sinmedi. Aşk fazlasıyla asil bir sözcüktü. Bizim gibi insanlara göre değil. Kırk yılı aşkın süredir çiftçilikle uğraşan, Skåne'nin ağır çamurlu toprağında yıllardır belini bükmüş biri, karısından söz ederken “aşk” sözcüğünü ağzına almaz. Bizim yaşamımızda aşk hep başka bir anlam taşımıştır...

Komşu evi inceledi. Gözlerini kısarak, bu kış gecesinin karanlığını yenmeye çalıştı.

Hadi kişnesin, diye düşündü. Kişnesin ki her şeyin eskisi gibi olduğunu bileyim. Sonra da yorganımın altına girebileyim. Emekli olmuş, ağırlara bürünmüş bu çiftçinin zaten yeterince uzun ve acımasız bir yaşamı var.

Birden komşu evin mutfak penceresini fark etti. Bir şey değişmişti. Yıllardır komşusunun pencerelerine göz atardı. Şimdi ise gözüne değişik görünen bir şey vardı. Yoksa aklını karıştıran tek şey karanlık mıydı? Gözlerini yumdu ve dinlendirmek için yirmiye kadar saydı. Sonra tekrar pencereye baktı, şimdi pencerenin açık olduğundan emin oldu. Geceleri hep kapalı duran pencere şimdi açıktı. Üstelik kısırak da kışnememişti...

Kısırak kışnememişti çünkü yaşlı Lövgren, onu sıcak yatağından kaldıran prostat yüzünden her zamanki gibi ahıra uzanan gece yolculuğunu bu kez yapmamıştı... Aman hepsi kuruntu, dedi kendi kendine. Gözlerim eskisi gibi iyi görmüyor da ondan. Her şey hep olduğu gibi. Zaten ne olabilir ki? Kade Gölü'nün az yukarısında, güzel Krageholm Gölü'ne giden yolun kıyısında, Skâne'nin tam ortasında yer alan bu küçük Lenarp köyünde ne olabilir ki? Burada hiçbir şey olmaz. Bu küçük köyde zaman durmuş gibidir, güçsüz ve isteksiz öylesine akıp duran bir derenin yaşamı gibi. Burada topraklarını başkalarına satmış ya da kiralamış birkaç çiftçi yaşar. Burada biz yaşarız ve kaçınılması mümkün olmayı bekler dururuz...

Mutfak penceresine bir daha baktı, Maria'nın da Johannes Lövgren'in de bu pencereyi kapatmayı unutmayacağını düşündü. Yaşlanmayla birlikte sinsi bir korku büyür, kilit üzerine kilit vurulur ve hiç kimse gece bastırılmadan penceresini kapatmayı unutmazdı. Yaşlanmak demek, insanın içinin korku dolması demektir. Çocukken sahip olunan korkular, yaşlanınca yeniden ortaya çıkıyordu...

Giyinip dışarı çıkabilirim, diye düşündü. Buz gibi rüzgârı yüzümde hisseder, arazilerimizi birbirinden ayıran çite kadar yürürüm. Her şeyin bir kuruntudan ibaret olduğunu kendi gözleriyle görmüş olurum böylece.

Ama beklemeye karar verdi. Nasılsa çok geçmeden Johannes yataktan kalkar, kahve yapardı. Önce tuvaletin sonra da mutfağın ışığını yakardı. Her şey hep nasılsa öyle olacak...

Pencerede durdu, üşüdüğünü fark etti. Bu üşüme yaşlılıktandı işte, en sıcak yerlerde bile sinsice sokulan bir üşüme. Maria'yı ve Johannes'i düşündü. Onlarla da evli gibiydik, diye geçirdi aklından. Komşu olarak, çiftçi olarak. Birbirimize yardım ettik, zor ve kötü geçen yıllarımızı paylaştık.

Ama güzel anlarımızı da birlikte paylaştık. Birlikte yaz bayramlarını ve Noel'leri kutladık. Çocuklarımız iki çiftliğin avlusunda oradan oraya koşuşturdular, hepsi bizim kendi evladımız gibiydi. Şimdi de yaşlılığın bu uzun ve bitmek bilmez dönemini paylaşıyoruz...

Karısını uyandırmamaya dikkat ederek nedenini bilmeden pencereyi açtı. Soğuk, kuvvetli rüzgâr elinden kapmasın diye pencerenin kolunu sıkıca kavradı. Oysa dingin bir hava vardı. Radyoda Skâne bölgesinde kötü havaya dair hiçbir şey duymadığını şimdi hatırlıyordu.

Gökyüzü berrak, yıldızlar ışıltı ışıltı, hava çok soğuktu. Pencereyi tekrar kapatmak üzereyken, bir ses duyar gibi oldu. Durdu ve sol kulağını dışarıya doğru uzattı. Bu, gürültülü traktörler üzerinde geçen hayatından sonra sağ kulağına göre daha sağlam olan kulağıydı. Kuş, diye geçti aklından yıldırım hızıyla. Bir gece kuşunun çığlığı bu.

Sonra korku bastırdı. Aniden beliren ve insanın içini kaplayan bir korkuydu.

Bu bir insan çığlığını andırıyordu. Başkalarına sesini duyurma endişesi taşıyan bir çığlık gibi.

Kalın taş duvarları aşır komşularını uyarma çabasındaki bir ses...

Bana öyle geliyor galiba, diye düşündü. Seslenen kimse yok. Kim olabilirdi ki zaten?

Bir hamleyle pencereyi kapatırken saksılardan biri sallanınca Hanna uyandı.

"Ne yapıyorsun?" diye soran Hanna'nın sesinden huzursuzlandığını anladı.

Cevap vermek üzereydi ki neler olup bittiğini anladı.

Korkusu yersiz bir korku değildi.

"Kısırak kışnemiyor," diyerek yatağın kenarına oturdu. "Bir de Lövgren'lerin penceresi açık. Sanırım biri de çığlık attı." Hanna yatakta doğruldu.

"Ne diyorsun?"

Cevap vermek istemedi, ancak duyduğu sesin bir kuşa ait olmadığından artık emindi.

"Johannes ya da Maria," dedi. "İkisinden biri yardım istiyordu."

Hanna yataktan kalkarak pencereye gitti. Boylu boslu bir kadındı. Üzerinde geceliğiyle durup dışardaki karanlığa göz attı.

“Mutfak penceresi açık değil,” diye fısıldadı. “Camı kırılmış.”

Karısına yaklaştı, şimdi öyle üşüyordu ki tüm vücudu sarsılıyordu.

“Biri yardım istiyor,” dedi Hanna titrek bir sesle.

“Ne yapalım?” diye sordu.

“Oraya gitmelisin,” dedi Hanna. “Acele et!”

“Ya tehlikeliyse?”

“En iyi dostlarımıza yardım etmeyecek miyiz? Ya başlarına bir şey geldiyse?”

Telaşla üzerine bir şeyler giydi, mutfak dolabında mantar tıplarla kahve kavanozunun yanında duran el fenerini aldı.

Ayaklarının altındaki çamur donmuştu. Dönüp baktığında pencerede Hanna'nın silüetini gördü.

Bahçe çitine gelince durdu. Etrafta çıt çıkmıyordu. Şimdi kendisi de mutfak penceresinin kırılmış olduğunu görüyordu. Alçak çiti dikkatlice tırmandı ve beyaz binaya yaklaştı. Hiç ses yoktu.

Her şey benim kuruntum, diye düşündü. Ben yaşlı bir bunağım, hem de gerçekle hayali artık birbirinden ayıramayan bir bunak. Belki de bu gece gerçekten boğaları gördüm rüyamda? Şu eski rüyamı, çocukluğumda beni kovalayan ve günün birinde öleceğimi hissettiren boğaları...

Birden o çağırışı yeniden duydu. Çok zayıftı, çığılıktan çok, bir iniltiyi benziyordu. Bu Maria'nın sesiydi.

Yatak odası penceresine yöneldi, perdeyle pencere arasındaki boşluktan dikkatle içeriye göz attı.

Johannes'in ölmüş olduğunu hemen anladı. El fenerini içeriye doğrulttu ve kendisini yeniden bakmaya zorlamadan önce gözlerini sıkıca yumdu.

Maria'yı gördü. Yere düşmüştü. Onu bir sandalyeye bağlamışlardı. Yüzü kan içindeydi, takma dişleri parçalanmış, kana bulanmış geceliğinin üzerinde duruyordu.

Sonra Johannes'in bir ayağını gördü. Sadece ayağını görebiliyordu. Vücudunun geri kalan kısmını perde engelliyordu.

Aksayarak geri döndü, bahçe çitini tırmandı. Ne yapacağını bilmez bir halde donmuş çamur zeminde topallayarak ilerlerken dizi ağrıyordu.

Önce polisi aradı.

Sonra naftalin kokan gardıroptan levveyi aldı. “Burada kal,” dedi Hanna'ya. “Senin görmeni istemiyorum.”

“Neler oluyor?” dedi karısı, gözleri korkudan yaşarmıştı. “Bilmiyorum,” diye karşılık verdi. “Ama beni uyandıran şey, bu gece kısırağın kişnememiş olmasıydı. Bundan eminim.”

Günlerden 8 Ocak 1990'dı. Henüz gün ağarmamıştı.

2

Yapılan telefon görüşmesi Ystad Emniyet Müdürlüğü'n-de saat 05.13'te kayda geçti. Görüşmeyi yapan, Noel'den bu yana neredeyse hiç durmadan mesai yapmış, yorgun ve uykusuz bir polisti. Hattın diğer ucundaki titrek sesi dinlemiş, önce bunun sadece akli karışmış yaşlı bir adam olduğunu düşünmüştü. Ama sonradan konuşma ilgisini çekmiş olacak ki sorular sormaya başlamıştı. Konuşması bitince, tekrar telefona sarılmadan önce bir süre durup düşünmüştü. Sonra da ezbere bildiği bir numarayı çevirmişti.

Kurt Wallander uyuyordu. Önceki gece çok geç saatte yatmıştı. Geç vakitlere kadar bir arkadaşının Bulgaristan'dan gönderdiği Maria Callas plaklarını dinlemişti. "Traviata"sını özellikle peş peşe çalmış, böylece yatağa girdiğinde saat ikiyi bulmuştu.

Telefonun sesi onu ansızın uykusundan uyandırdığında ateşli, erotik bir rüyanın tam odasıydı. Gördüğünün bir rüyadan ibaret olup olmadığını anlamak istercesine kolunu yatağın diğer yanına uzatıp çarşafı yokladı. Ne onu üç ay önce terk etmiş olan karısı yanında yatıyordu, ne de biraz önce ihtirasla seviştiği siyahi kadın.

Bir yandan ahizeye uzanırken saate göz attı. Kesin araba kazasıdır, diye geçti aklından. Yerler buz tuttu, buna rağmen birileri aşırı hız yapıp E 14 yolunda savrulmuştur. Ya da Polonya'dan gece feribotuyla gelen göçmenler sorun çıkarıyorlardır.

Yatakta doğruldu ve ahizeyi omzuyla, sakalları yeni çıkan çenesinin arasına sıkıştırdı. "Ben Wallander!"

"Uyandırmadım ya?"

"Saçmalama, uyanıktım."

Neden yalan söylenir ki, diye düşündü. Gerçeği neden olduğu gibi söyleyemiyorum. Bana kalsa yine uyuyup kaçırmış olduğum şu erotik rüyayı yakalamaya çalışmaz mıyım?

"Seni aramanın iyi olacağını düşündüm."

"Trafik kazası mı?"

"Hayır, değil, o yüzden seni aradım. Yaşlı bir çiftçi aradı. Adının Nyström olduğunu ve Lenarp'ta oturduğunu söyledi. Komşularından bir kadının elleri bağlı halde yerde olduğunu, diğerinin de öldürüldüğünü iddia etti."

Wallander bir an Lenarp'ın ne tarafta olduğunu düşündü. Marsvinsholm'den pek de uzak sayılmazdı, Skâne şartlarında fazlasıyla engebeli bir bölgeydi.

"Ciddi gibi geldi. Ben de seni aramanın en doğrusu olacağını düşündüm."

"Şu an merkezde senden başka kimler var?"

"Peters ve Norén dışardalar, Continental'in camını indirmiş birinin peşindeler. Çağırayım mı?"

"Söyle onlara, Kade Gölü ile Katslösa arasındaki kavşağa gelsinler, orada beni beklesinler. Onlara adresi ver. Telefon ne zaman geldi?"

"Birkaç dakika önce."

"Arayanın sarhoşun teki olmadığına emin misin?"

"Sesi sarhoşa benzemiyordu."

"İyi o zaman."

Duş almadan aceleyle giyinip termosta kalmış ılık kahveden bir fincan aldı, pencereden dışarıya göz attı. Ystad'ın merkezindeki Maria Caddesi'nde oturuyordu. Dairesi sıvaları yer yer çatlamış, gri bir binaya bakıyordu. Bir an düşündü, acaba bu kış Skâne'de kar olur mu? Böyle olmamasını umdu. Skâne'nin tipileri büyük kargaşalara neden olurdu. Trafik kazaları, karda kalan doğurdu doğuracak hamile kadınlar, dış dünyayla bağlantısı kesilen yaşlı emekliler ve devrilen yüksek gerilim direkleri. Tipi karmaşa yaratırdı. Bu kış böylesi bir kaosa yeterince hazırlıklı olmadığını düşünüyordu. Karısının terk etmesiyle yakasına yapışan bu korku onu rahat bırakmıyordu.

Doğudaki çevre yoluna dek, arabasını Regement Caddesi boyunca sürdü. Dragon Caddesi'nde kırmızı ışıktaki durduğunda haberleri dinlemek için radyoyu açtı. Heyecanlı ses uzak bir kıtada düşen uçaktan söz ediyordu. Böyle işte; yaşamın da ölümün de zamanı var, diye düşündü, uykulu uykulu. Bunlar, yıllarca önce inanmaya başladığı sözlerdi. O zamanlar henüz genç bir polisten memleketi Malmö'de devriye gezerdi. Günün birinde sarhoşun biri, Pildammspark'tan götürmek isterlerken elindeki büyük satırla üzerine yürümüştü. Wallander kalbinin hemen yanına derin bir darbe almıştı. Onu erken ölümden kurtaran birkaç milimetre olmuştu. O zamanlar yirmi üç yaşındaydı ve işte o zaman polis olmanın ne anlama geldiğini iyice anlamıştı. Bu sözler, anılarındaki bu görüntüye karşı koyma çabasıydı onun.

Şehirden çıktı, yol kenarında yeni yapılan mobilya mağazasını geçti, kaçamak bir bakışla arkada bıraktığı denize doğru baktı. Deniz griydi. Kış ortasında oldukları düşünülürse alışılmadık bir sakinlikti. Uzaklarda, ufukta, rotası doğuya çevrili bir gemi belli belirsiz görünüyordu.

Tipi başlayacak, diye düşündü.

Er ya da geç kar fırtınası tepemize iner.

Radyoyu kapattı, kendisini bekleyen günü karşılamaya hazırlandı.

Şu âna kadar neler biliyordu?

Bağlanmış, yerde, yaşlı bir kadın? Onu gördüğünü iddia eden yaşlı bir adam? Bjäresjö sapağında hızını artırırken tüm bunların bunaklığın pençesine düşüveren yaşlı bir adamın uydurmaları olduğuna karar verdi. Emniyet teşkilatında çalıştığı yıllar boyunca, böyle yaşlı ve dünyadan elini eteğini çekmiş insanların polise son bir yardım çağrısı yapmaya pek yatkın olduklarına çok şahit olmuştu.

Devriye arabası Kade Gölü sapağında kendisini bekliyordu. Peters arabadan inmiş, bir tarlada, amaçsızca oradan oraya koşuşturan bir tavşanı izliyordu.

Mavi Peugeot'suyla yaklaşmakta olan Wallander'i görünce elini sallayarak onu selamladı, direksiyonun başına geçti. Tekerleklerin altında donmuş molozlar takırdıyordu. Kurt Wallander polis arabasını takip etti. Trunnerup sapağını geçtiler, birkaç tepeli aşmış sonunda Lenarp'a ulaştılar. Burada bir traktör izinden fazlası sayılmayacak dar bir tarla yoluna girdiler. Yaklaşık bir kilometre kadar gittikten sonra hedefe varmışlardı. Yan yana konumlanmış iki çiftlik, beyaz badanalı uzun iki çiftlik evi, her birinin önünde özenle bakıldığı belli birer bahçe göze çarpıyordu.

Yaşlı bir adam koşarak yanlarına yaklaştı. Adamın dizi ağrıyormuşçasına aksaması Kurt Wallander'in gözünden kaçmamıştı.

Arabadan inerken rüzgârın başlamış olduğunu hissetti. Belki de yakında gerçekten kar yağacaktı.

Adamı görür görmez bu yerde kendisini oldukça ürpertici bir şeylerin beklediğini anlayıverdi. Adamın gözlerinde hayal gücünün ürünü olmadığı apaçık belli bir korku fark ediliyordu.

"Kapıyı kırdım," diye durmadan tekrarlıyordu heyecanla. "Kapıyı kırdım, çünkü içerde ne olup bittiğini görmek zorundaydım. Ama hanımı da ölecek, evet o da ölmek üzere."

Kırılmış kapıdan eve girdiler. Kurt Wallander burnuna çarpan kekremsi yaşlı insan kokusunu aldı. Duvar kâğıtları eski modaydı, karanlıkta etrafını görebilmesi için gözlerini kısması gerekiyordu.

"Neler oldu burada?" diye sordu.

"İşte içerde," diye yanıtladı yaşlı adam.

Sonra da ağlamaya başladı.

Üç polis bakiştılar.

Kurt Wallander ayağıyla kapıyı araladı.

Düşündüğünden de beter bir görüntüydü bu. Çok daha beter. Sonraki günlerde bunun o zamana kadar gördüklerinin en kötüsü olduğunu söyleyecekti. Oysa Tanrı biliyordu ki pek çok kötü şey görmüştü.

Yaşlı çiftin yatak odasının her yanı kana bulanmıştı. Hatta tavandan sarkan porselen avizeye kadar sıçramıştı kan. Yaşlı bir adam, vücudunun üst kısmı çıplak, altında sıyrılmış donu yüzüstü yataktaydı. Yüzü tanınmayacak halde parçalanmıştı. Sanki birini burnunu kesmeye çalışmış gibiydi.

Elleri arkasından bağlanmış ve sol bacağına baldır kemiği kırılmıştı. Beyaz kemik, çevresindeki kırmızının içinden açıkça seçiliyordu.

“Aman Tanrım,” diye inlediğini duydu arkasındaki Norén’in. Wallander kusacak gibi oldu.

“Ambulans,” dedi yutkunarak. “Çabuk, çabuk...”

Sonra sandalyeye bağlı, yerde yatan kadının üzerine eğildi. Ellerindeki bağlardan başka, boynuna da sıkı bir ilmik atılmıştı. Çok zayıf nefes alıyordu, Wallander bir bıçak bulması için Peters’e seslendi. Bileklerine ve boynuna iyice girip yer etmiş olan ince ipi kestiler, sonra kadını dikkatlice yere yatırdılar. Wallander kadının başını dizine dayadı.

Peters’e baktığında ikisinin de aynı fikirde olduklarını anladı. Kim böylesi bir şeyi yapacak kadar vahşi ve acımasız olabilirdi ki? Yaşlı ve çaresiz bir kadının boynunu bir iple sıkacak kadar hem de?

“Dışarda bekle,” dedi Kurt Wallander kapının girişinde ağlayan yaşlı adama. “Dışarda bekle, hiçbir şeye de dokunma.” Sesinin sinirli olduğunu fark etti.

Sesimi yükselttim, çünkü korkuyorum, diye düşündü. Ne biçim bir dünyada yaşıyoruz böyle?

Ambulansın gelmesi yaklaşık yirmi dakika aldı. Kadının soluğu ise bu arada giderek daha düzensiz bir hale gelmişti. Kurt Wallander’i ise her türlü yardımın çok geç olacağı kaygısı almıştı.

Ambulansın şoförünü tanıyordu, adı Antonson’du. Yanındaki yardımcısı ise o güne dek hiç görmediği bir gençti.

“Selam,” diye selamladı Wallander. “Adam ölmüş. Ama kadın henüz yaşıyor. Onu yaşatmaya çalışın.”

“Neler olmuş?” diye sordu Antonson.

“Umarım ne olduğunu söyleyebilirim, kadın yaşarsa tabii. Acele edin, haydi!”

Ambulans toprak yolda uzaklaşırken Kurt Wallander ve Peters dışarı çıktılar. Norén bir mendille alındaki teri siliyordu. Bu arada gün hiç fark ettirmeden aydınlanmaya başlamıştı. Kurt Wallander kolundaki saate göz attı. Yedi buçuğa iki vardı.

“Burası tam mezbahaya dönmüş,” dedi Peters.

Wallander, “Daha da kötü,” diye karşılık verdi. “Hemen söyle tüm ekip toplansın. Norén burayı kapatsın. Ben bu arada yaşlı adamla konuşacağım.”

Bunları henüz söylemişti ki çığlığa benzer bir ses duydular. Çığlık tekrarlanırken ürperdiğini hissetti.

Bir at kişnemişti.

Ahıra gidip kapısını açtılar. Karanlıkta, bölmesinde huzursuzca tepiniyordu. İçerisi taze gübre ve idrar kokuyordu.

“Ata biraz yem ve su ver,” dedi Kurt Wallander. “Belki burada başka hayvanlar da vardır.”

Ahırdan çıkarken soğuktan ürperdi. Uzak bir tarlada yalnız başına bir ağaçta karakuşlar bağırıyordu. Serin havayı içine çekince rüzgârın daha da soğuduğunu anladı.

“Siz Nyström’sünüz,” dedi ağlamayı kesmiş adama. “Şimdi, burada neler olduğunu anlatın bana. Anladığım kadarıyla komşu evde yaşıyorsunuz?”

Adam başıyla onayladı.

“Neler oldu peki?” diye sordu titrek bir sesle.

“Ben de bunu sizden öğrenmeyi umuyorum,” diye karşılık verdi Kurt Wallander. “Size gitmemiz mümkün mü?”

Mutfakta, üzerinde eski moda bir sabahlıkla, ağlayan bir kadın sandalyenin üzerinde büzülmüştü. Ama Kurt Wallander kendini tanıtır tanıtmaz kalkıp kahve yapmaya başladı. Mutfak masasına oturdular. Wallander pencerede asılı kalmış Noel süslerine baktı. Pencerenin pervazında gözünü kendisinden bir an bile ayırmayan yaşlı bir kedi yatıyordu. Sevmek için elini uzattı.

“Isırır,” dedi Nyström. “İnsanlara alışıktır değil, ben ve Hanna dışında tabii.”

Kurt Wallander kendisini terk eden karısını düşündü ve işe hangi noktadan başlaması gerektiğini bulmaya çalıştı. Vahşice bir katliam, diye geçirdi içinden. Ve gerçekten şanssızsak neredeyse bir çifte cinayetle karşı karşıya olabiliriz.

Birden aklına bir fikir geldi. Pencere camını tıklatarak dışardaki Norén'e gelmesini işaret etti.

“Bir dakika lütfen,” diyerek yerinden kalktı.

“Atın yeterince yemi ve suyu vardı. Başka hayvan da yok,” dedi Norén.

“Hastaneye gidecek birini ayarla,” dedi Kurt Wallander. “Belki kadın kendine gelir de bir şeyler söylemek ister. Her şeyi görmüş olmalı.”

Norén başını salladı.

“Kulakları iyi duyan birini yolla,” diye ekledi Kurt Wallander. “Ya da daha da iyisi, dudak okuyabilen biri olsun.”

Mutfığa döndüğünde mantosunu çıkarıp mutfak tezgâhının üzerine koydu.

“Anlatın,” dedi. “Şimdi anlatabilirsiniz, hiçbir şeyi atlamayın. Acele etmeyin.”

İki fincan oldukça hafif kahveden sonra Nyström'ün de karısının da önemli sayılabilecek bir şey bilmediklerini anladı.

Öğrendiği tek şey, saat hakkında birkaç bilgi ve öldürülen çiftin hayat hikâyesiydi. İki soru yanıtlanmamıştı henüz.

“Evlerinde büyük miktarda para saklayıp saklamadıkları hakkında bir bilginiz var mı?” İlk öğrenmek istediği buydu.

“Hayır,” diye yanıtladı Nyström. “Hepsini bankaya yatırmışlardı. Emeklilik maaşlarını da. Ayrıca zengin de değillerdi. Araziyi, hayvanları ve makineleri sattıkları zaman parayı çocuklarına vermişlerdi.”

İkinci soruyu daha sormadan kendisine pek anlamsız göründü. Yine de sordu. O an başka seçeneği de yoktu zaten.

“Hiç düşmanları var mıydı?”

“Düşmanları mı?”

“Birileri, yani bunları yapmış olabilecek biri.”

Bu sorudan bir şey anlamamış gibiydiler.

O da soruyu tekrarladı.

İki yaşlı hiçbir şey anlamamış gibi baktılar.

“Bizim gibilerin düşmanı olmaz,” diye yanıtladı sonunda adam. Wallander ses tonundan, adamın alındığını hissetti. “Arada anlaşamadığımız şeyler olmuştur. Bir tarla yolunun masrafları ya da tarla sınırlarının tam olarak nerede başlayıp bittikleri hakkında. Ancak bu nedenle birbirimizi öldürecek değiliz ya.”

Wallander adamın söylediklerini onaylamış gibi başını salladı.

“Yakında yine haberleşiriz,” dedi son olarak ve mantosunu alarak doğruldu. “Eğer aklınıza gelen yeni bir şeyler olursa, aramaktan çekinmeyin. Kurt Wallander demeniz yeterli olur.”

“Ya geri gelirlirse?” diye sordu yaşlı kadın.

Kurt Wallander kafasını salladı.

“Öyle bir şey olmayacak,” diye karşılık verdi. “Bunlar mutlaka hırsızdı. Böyleleri bir daha dönmez. Korkmanıza gerek yok.”

Sanki sakinleştirici birkaç söz daha söylemesi gerekiyordu. Ama daha ne diyebilirdi ki? Kapı komşularının bu denli canice katledilişine tanık olmuş insanlara nasıl güven verebilirdi? Bir başka insanın ölümünü beklemekten başka hiçbir şey yapamayan bu insanlara ne diyebilirdi?

“Ya at,” dedi. “Onu kim yemiyor?”

“Bunu biz yaparız,” diye yanıtladı yaşlı adam. “Hallederiz.”

Wallander soğuk sabah aydınlığına çıktı. Rüzgâr artmıştı, arabasına giderken başını eğerek büzüldü. Aslında orada kalmalı ve olay yeri uzmanlarını beklemeliydi. Ancak soğuktan donuyordu ve kötü hissediyordu, bu nedenle zorunlu olmadıkça orada daha fazla kalmak istemiyordu. Ayrıca

pencereden Rydberg'in devriye arabasıyla yaklaştığını görmüştü. Bu demekti ki olay yeri, cinayet mahallindeki her parça toprağı kaldırıp incelemeden oradan ayrılmayacaklardı. Birkaç yıl sonra emekliye ayrılacak olan Rydberg, işine sadık bir polisti. Zamanla kılı kırk yaran ve fazlasıyla eli ağır bir görüntüye bürünmüşse de cinayet mahallinin gerekli titizlikle inceleneceğinin garantisi oydu.

Rydberg'in romatizması vardı, bu yüzden baston kullanırdı. Şimdi avludan aksayarak kendisine doğru ilerliyordu.

"Bu gerçekten de pek iç açıcı bir görüntü değil," diye açıkladı düşüncesini. "İçerisi mezbahaya dönmüş."

Kurt Wallander, "Bunu söyleyen ilk kişi değilsin," diye karşılık verdi.

Rydberg ciddi görünüyordu.

"Elimizde herhangi bir ipucu var mı?" Kurt Wallander başını salladı.

"Hiçbir şey yok mu?" Rydberg'in sesinde yalvarırcasına bir ifade seziliyordu.

"Komşular ne bir şey görmüş ne de duymuşlar. Sanırım bunu yapanlar sıradan hırsızlar."

"Yani bu vahşeti sıradan diye mi tanımlıyorsun?"

Rydberg heyecanlanmıştı. Wallander seçtiği sözcükten pişmanlık duydu.

"Yani benim de demek istediğim, bunu yapanlar kesinlikle canavar. Yerleşim merkezlerinden uzak çiftliklerde yalnız yaşayan yaşlıları hedef alıyorlar."

"Bunları yapmış olanları mutlaka yakalamalıyız," dedi Rydberg. "Onlar böyle bir işe yeniden kalkışmadan."

Kurt Wallander, "Evet," diye yanıtladı. "Bu yıl başka kimseyi yakalayamayacak da olsak, bunları mutlaka bulmalıyız."

Arabaya binip oradan ayrıldı. Dar arazi yolunda viraja hızla giren bir arabayla az kalsın çarpışacaktı. Sürücüyü tanıdı. Bu, çok satan günlük gazetelerden birinde çalışan ve Ystad çevresindeki tüm bölgeyi ilgilendiren olaylarda ortaya çıkan bir gazeteci idi.

Wallander, Lenarp'ta birkaç tur attı. Pencerelelerden evlerin ışıkları görünüyordu ama insanlar henüz sokaklara çıkmamışlardı.

Bu olayı öğrendiklerinde ne düşünecekler acaba, diye düşündü.

Bitkin ve şaşkındı. Boğazına ip geçirilmiş yaşlı kadının görüntüsü onu rahat bırakmıyordu. Böylesi vahşiliği anlamasına imkân yoktu. Bunu kim yapmış olabilirdi? Neden kadının kafasına bir balta indirip de birkaç saniyede işini bitirmemişti? Neden böylesi bir işkenceyi seçmişti?

Küçük köyde arabasıyla ilerlerken soruşturma planını kafasında oturtmaya çalıştı. Blentarp yönündeki kavşakta durdu, motoru kapatmadı, kaloriferi yükseltti çünkü donuyordu. Sonra da kıpırdamadan oturup ufka baktı.

Soruşturmayı yürütebilecek tek kişi kendisiydi, bunu biliyordu. Bir başkasının bu işle görevlendirilmesi söz konusu olamazdı. Rydberg'den sonra Ystad'daki en deneyimli cinayet polisiydi. Oysa henüz kırk iki yaşındaydı.

Soruşturmanın büyük kısmı rutin iş olacaktı. Olay yeri incelenecek, Lenarp'ta ve hırsızların kaçış yolları sayılabilecek sokaklarda oturan insanlar sorgulanacaktı. Şüpheli bir durumla karşılaşan oldu mu? Olağan dışı bir durumla? Bildik sorular kafasından geçiyordu.

Ama Kurt Wallander çok iyi biliyordu ki bu geniş düzlüklerdeki saldırıları çözmek çok zordu.

Ümidini bağladığı tek şey yaşlı kadının hayatta kalabilmesiydi. Kadın her şeyi görmüştü. Bir şeyler bilmek zorundaydı.

Ama eğer ölürse, işte o zaman bu çifte cinayeti çözmek çok zorlaşacaktı. Huzursuzdu.

Normalde böylesi bir huzursuzluk onu daha enerjik ve hazır yapardı. Bunlar her türlü polis işinin temel şartları olduğundan, kendisinin iyi bir polis olduğunu düşünürdü. Ancak bu defa kendini bitkin hissediyordu ve hiç de hazır değildi.

Kendisini zorlayarak arabayı birinci vitese aldı. Araba birkaç metre ilerledi. Fakat sonra tekrar durdurdu. Sanki bu dondurucu kış sabahında neler yaşadığını tam o anda anlamıştı.

Bu olayda hiç tereddüt edilmeden ve korkunç şekilde yaşlı, savunmasız bir çiftin hedef alınması ona korku veriyordu. Bu bölgede karşılaşılması gereken bir olaydı. Pencereden dışarıya baktı. Rüzgâr arabanın kapıları arasından ıslık çalıyordu.

Artık harekete geçmeliyim, diye düşündü.

Aynen Rydberg'in dediği gibi. Bunu yapanlar mutlaka yakalanmalı.

Arabayı doğruca Ystad Hastanesi'ne sürdü. Hastaneye vardığında asansöre binerek yoğun bakım bölümüne çıktı. Koridorda, kapının yanında sandalyeye oturmuş genç polis adayı Martinson'u fark etti.

Kurt Wallander bu duruma iyice sinirlenmişti. Genç ve deneyimsiz bir polis adayından başka hastaneye gönderebilecekleri kimse yok muydu gerçekten? O da neden dışarda, kapının yanında oturmaktaydı ki? Neden tüm vahşeti yaşamış kadının en sessiz fısıltısını bile yakalayabilmek için yatağının başucunda beklemiyordu?

“Selam,” dedi Kurt Wallander. “Durum nasıl?”

“Kadın baygın,” diye yanıtladı Martinson. “Doktorlar pek ümitli görünmüyorlar.”

“Sen neden dışarda bekliyorsun? Neden odada değilsin?”

“Durumu değişirse bana haber verecekler.”

Kurt Wallander, Martinson'un huzursuzlandığını sezdi.

Yaşlı ve aksi bir öğretmen gibiyim, diye düşündü. Kapıyı dikkatle bir parmak kadar aralayarak göz ucuyla içeri baktı. Ölümün bu bekleme odasında bir dizi makine harıl harıl çalışıyordu. Duvarlarda saydam solucanları andıran hortumlar döşeliydi. İçeri girdiği sırada bir hemşire diyagramı incelemekteydi.

“Buraya giremezsiniz,” dedi sert bir sesle.

“Ben polisim,” diye karşılık verdi Wallander alelacele. “Sadece durumunu öğrenmek istemişim.”

“Size dışarda beklemeniz gerektiği söylendi,” diye yanıtladı hemşire.

Wallander bir şey söyleyecekti ki içeriye hızlı adımlarla bir doktor girdi. Doktor şaşılacak kadar genç görünüyordu.

“Buraya görevliler dışında girilmesi yasaktır,” dedi genç doktor bir yandan Wallander'i incelerken.

“Hemen gideceğim. Sadece kadının durumunu öğrenmek istiyorum. Adım Wallander ve polisim. Cinayet Masası'ndan,” diye ekledi, bunun pek de etkili olmayacağı endişesiyle. “Bu işten sorumlu kişi ya da kişileri bulabilmek için soruşturma yürütüyorum. Durumu nasıl?”

“Hâlâ yaşıyor olması bir mucize,” dedi doktor ve başıyla yatağı işaret etti. “Şimdilik ne gibi iç yaralanmalara maruz kaldığını söyleyemeyiz. Öncelikle hayati tehlikeyi atlatması önemli. Ancak gırtlak oldukça zarar görmüş. Sanki biri onu boğmaya çalışmış.”

“Tam anlamıyla böyle oldu,” diye açıklayan Wallander örtü ve hortumlarla çevrili zayıf yüzü inceledi.

“Aldığı darbeler öldürücüymüş,” diye belirtti doktor.

Wallander, “Umarım yaşar,” diye karşılık verdi. “Elimizdeki tek tanık o.”

“Biz tüm hastalarımızın yaşamasını ümit ederiz,” diye yanıtladı doktor sert bir biçimde ve yeşil çizgilerin sonsuz dalgalar çizdiği ekranı inceledi.

Doktor bir kez daha henüz kesin bir yorum getiremeyeceğini söyledikten sonra Kurt Wallander odadan çıktı. Ne olacağı belli değildi. Maria Lövgren'in, kendine gelmeden ölmesi pekâlâ mümkündü. Bunu kimse bilemezdi.

“Dudak okuyabilir misin?” diye sordu Martinson'a.

“Hayır,” dedi genç polis adayı şaşkın bir ifadeyle.

“Yazık,” dedi Wallander ve oradan ayrıldı.

Hastaneden çıkınca doğrudan şehrin doğu çıkışıdaki kahverengi emniyet binasına gitti.

Masasına oturdu, pencereden görünen eski, kırmızı su kulesine baktı.

Belki de günümüz farklı nitelikte polisler gerektiriyor; ocak ayının erken saatlerinde, İsveç'in güney bölgesinde bir insan mezbahasına girdiğinde gözünü bile kırpmayan polisler gereklidir belki?

Benim gibi korku ve endişe duymayan polislerden?

Bu düşünceleri telefonun çalmasıyla bölündü.

Hastane, diye geçti yıldırım hızıyla aklından.

Maria Lövgren'in öldüğünü bildirmek için arıyorlar. Acaba ölmeden önce kendine geldi mi?

Bir şeyler söyledi mi?

Çalan telefona baktı.

Kahretsin, diye düşündü. Kahretsin.

Duyacağı bu olmasın.

Ama ahizeyi alırken telefondakinin kızı olduğunu anladı. Öyle şaşırды ki neredeyse telefonu masadan düşürecekti.

Kızı, "Baba," derken, Wallander telefon kulübesinde düşen bozuk paranın sesini duydu.

"Selam," diye yanıtladı. "Nereden arıyorsun?"

Lima'da olmasın bari. Ya da Katmandu. Ya da Kinşasa'da.

"Ystad'dayım."

Buna sevindi. Demek kızını görebilecekti.

"Aslında seni görmek istemiştım," dedi kızı. "Ama fikrimi değiştirdim. Şu an gardayım. Yine yola çıkıyorum. Seni gerçekten görmek istediğimi bilmiş olmanı istedim."

Sonra hat kesildi. Wallander elinde telefon öylece kalakaldı.

Sanki bir şeyler sönuvermiş, hâlâ elinde tuttuğu bir şeyler parçalanıvermişti.

Canı çıkmayasıca, diye düşündü. Neden böyle bir şey yapıyor?

Kızının adı Linda'ydı, on dokuz yaşındaydı. On beş yaşına kadar araları iyiydi. Sormaya çekindiği güç bir durumda ya da istediği bir şey olduğunda annesine değil de hep kendisine gelmişti. Onun tumbul bir çocuktan iddialı bir çekiciliğe sahip genç bir kadına dönüşmesine şahit olmuştu. On beş yaşına basmadan önce içindeki, onu aldatici ve gizemli bir dünyaya yönelten şeytanları hiç belli etmemişti.

On beşinci yaş gününden kısa süre sonra bir ilkbahar günü birdenbire, önceden en küçük bir uyarı sezdirmeden canına kıymaya kalkışmıştı. Bu bir cumartesi günü öğleden sonra yaşanmıştı. Kurt Wallander bahçe sandalyelerinden birini onarıyor, karısı da pencereleri siliyordu. İçinde ansızın uyanan bir huzursuzluk, onu elindeki çekici bir yana bırakıp eve girmeye zorlamıştı. Kızı odasında yatağında yatıyordu, bir jiletle bileklerini ve boğazını kesmeye çalışmıştı. Daha sonra, her şey atlatıldıktan sonra, doktor ona, eğer yetişmeseydi ve tampon bastırmayı akıl etmeseydi kızının ölmüş olacağını söylemişti.

Bu şoku hiçbir zaman tam olarak atlatamamıştı. Linda'yla arasındaki bağ ise o günden sonra bozulmuştu. Kızı ondan uzaklaşmıştı. Kendisi de neyin kızını bu intihar girişimine sürüklediğini hiçbir zaman anlayamamıştı. Linda okulu bırakmış, geçici işlerde çalışmaya başlamıştı ve ara sıra uzun süre ortadan kaybolduğu oluyordu. İki kez karısının ısrarı üzerine kızının kayıp olduğunu ihbar etmiş, onu aratmıştı. Bu aramalara katılmasının onu ne kadar üzdüğüne iş arkadaşları bizzat tanık olmuşlardı. Ama günün birinde Linda geri dönmüş, o da ceplerini gizlice karıştırarak pasaportunun sayfalarındaki yolculukları incelemişti.

Lanet olsun, diye düşündü. Neden burada kalmazsın ki? Neden aklından bambaşka düşünceler geçer?

Telefon bir kez daha çaldı. Ahizeyi kapıldığı gibi kulağına götürdü.

"Alo, ben baban," dedi beklemeksizin.

"Bu da ne demek oluyor?" diye karşılık verdi babası. "Neden kendini baba diye tanıtıyorsun telefonda? Polis değil miydin sen?"

"Şimdi seninle konuşacak vaktim yok. Seni daha sonra arasam?"

"Hayır olmaz. Nedir bu kadar önemli olan?"

“Bu sabah kötü bir şey oldu. Seni ararım.”

“Ne oldu?”

Babası onu hemen her gün arıyordu. Bazı günler santrale babası aradığında bağlamalarını tembihlemişti. Ancak bu taktiği boşa çıkmıştı çünkü babası kendisini farklı isimlerle tanıtmaya, ayrıca santral memurları tanımasın diye sesini değiştirerek konuşmaya başlamıştı.

Kurt Wallander onu başından savabilecek tek çıkar yol görüyordu.

“Bu akşam sana uğrarım,” dedi. “O zaman konuşuruz.” Babası buna isteksizce razı oldu.

“Yedide gel. O saatte seninle ilgilenebilecek vaktim var.”

“Güzel, öyleyse yedide görüşmek üzere. Hoşça kal.” Ahizeyi yerine koydu ve telefonu her türlü aramaya kapattı.

Arabasını alıp tren garına gitmeyi, orada kızını aramayı geçirdi aklından. Onunla konuşmayı, böyle esrarengiz biçimde kaybedilen o güzel bağı yeniden yaşama döndürmeyi düşündü. Ama bunu yapmaması gerektiğini biliyordu. Kızının kendisinden sonsuza dek uzaklaşmasını göze alamazdı.

Kapı açıldı ve Näslund kafasını içeri uzattı.

“Selam,” dedi. “Onu içeriye getireyim mi?”

“Kimi içeriye getireceksin?”

Näslund saatine baktı.

“Saat dokuz,” dedi. “Dün bu saatte Klas Månson’u sorgu için istemiştin.”

“Hangi Klas Månson?”

“Şu doğu çevre yolundaki dükkânı soyan adam. Unuttun mu yoksa?”

Şimdi hatırlıyordu. Ayrıca Näslund’un yaşanan cinayetten haberdar olmadığını da anladı.

“Månson’u sen devral. Gece bir cinayet işlendi, Lenarp’ta. Hatta belki de çifte cinayet. Yaşlı bir çift. Månson’u tek başına halletmen gerekiyor. Ama onu da ertelesen iyi olur. Şu an en önemli şey Lenarp cinayeti.”

“Månson’un avukatı geldi bile,” diye karşılık verdi Näslund. “Onu yine evine gönderecek olursam çok öfkelenecek.”

“Ön sorgu gibi bir şey yap,” diye yanıtladı Wallander. “Avukat mızımızlanacak olsa da yapabileceğim bir şey yok. Benim orada saat onda toplanalım. Herkes gelsin.”

Birden canlanmıştı. Şimdi yine polis olmuştu. İşte şimdi katilin peşine düşebilirlerdi.

Masasındaki evrak yığını bir yana kaldırdı, doldurmaya fırsat bulamayacağı bir bahis kuponunu yırtıp attı, kantine giderek kendine bir kahve doldurdu.

Saat onda herkes odasında toplanmıştı. Pencerenin yanındaki sandalyede oturan Rydberg cinayet mahallinden gelmişti. Odada toplam yedi polis vardı. Wallander hastaneyi arayıp yaşlı kadının kritik durumunun değişmediğini öğrendi.

Sonra olanları ayrıntılarıyla anlattı.

“Orada olanlar hayal ettiğinizden de kötü,” dedi. “Sen ne dersin Rydberg?”

“Doğru,” diye yanıtladı Rydberg. “Tıpkı Amerikan filmlerindeki gibi. Hatta kan kokusu bile var. Böylesini hiç görmemiştim.”

“Katilleri yakalamak zorundayız,” sözleriyle bitirdi konuşmasını Kurt Wallander. “Böyle gözü dönmüş canilerin ortalıkta dolaşmalarına göz yumamayız!”

Oda sessizliğe gömüldü. Rydberg sandalyenin kolunu parmaklarıyla tıkırdatıyordu. Dışarda koridorda bir kadının kahkahası duyuluyordu.

Kurt Wallander etrafına göz gezdirdi. Bunların hepsi onun birlikte çalıştığı kişilerdi. Hiçbiriyle sıkı bir arkadaşlığı yoktu. Ama birbirlerine bağlıydılar.

“Şimdi,” dedi, “ne yapmalıyız? Artık işe koyulmamız gerekiyor.”

Saat on bire yirmi vardı.

3

Öğleden sonra saat dörde çeyrek kala Kurt Wallander acıktığını fark etti. Öğlen yemek yemeye fırsat bulamamıştı. Sabahki soruşturma toplantısından sonra Lenarp katillerinin soruşturmasıyla meşguldü. Nedense katilin bir kişi değil de birden fazla olduğunu düşünüyordu. Ona göre, bir kişinin tek başına bu kanlı katliamı gerçekleştirmiş olması imkânsızdı.

Masasındaki koltuğuna geçip basın metnini düzenlemeye başladığında hava çoktan kararmıştı. Masanın üzerinde santral memurlarından birinin getirdiği, telefon edenlerin adlarının yazılı olduğu bir dizi not kâğıdı duruyordu. Notların arasında kızının adını boşuna aradıktan sonra hepsini bir yığın halinde toparlayıp gelen posta bölmesine koydu. Yerel televizyonun karşısına çıkıp polisin henüz katil ya da katillerle ilgili herhangi bir ipucu bulamadığını söylemek zorunda kalmanın doğuracağı sıkıntıdan kurtulmak için Rydberg'e âdeta yalvararak bu işi üstlenmesini istedi. Buna rağmen basın metnini kendisi hazırlayacaktı. Acaba ne yazmalıydı? Gün boyu çalışmış ama sonuçta bir yığın soru işaretinden başka bir şey ortaya çıkmamıştı.

Bekleyişle geçen bir gündü. Boynundaki ipten son anda kurtulan yaşlı kadın yoğun bakımda yatıyor, burada ölüm kalım savaşı veriyordu.

Kadının o korkunç gecede, ıssız çiftlikte neler gördüğünü öğrenmeyi başarabilecekler miydi? Yoksa bunları anlatmaya fırsat bulamadan ölüp gidecek miydi kadın?

Kurt Wallander pencereden dışarıya, karanlığa baktı.

Basın metni yerine o gün neler yapıldığına ve hangi izlerin peşinde koştuklarına dair bir özet yazmaya başladı.

Hiçbir şey, diye düşündü yazısını bitirdiğinde. Yaşlı iki insan, sakladıkları paraları da yok, vahşice saldırıya uğramış ve işkence görmüşler. Komşular hiçbir şey duymamış. Ancak katiller ortadan kaybolduktan sonra yaşlı kadının yardım çağrısını duymuşlar ve pencerelerden birinin kırılmış olduğunu fark etmişler. Hepsi bu.

Yerleşim merkezlerinden uzak çiftliklerde yaşayan yaşlı insanlar eskiden beri hırsızların hedefiydi. Bu tür olaylarda saldırganların yaşlıları bağladığı, dövdüğü, hatta öldürdüğü görülürdü.

Ancak bu kez başka bir şey var, diye düşündü Kurt Wallander. Boğaza geçirilmiş olan ip bu olayın endişe verici boyuttaki vahşetine ve nefretine, hatta belki de bir öç alma olayı olduğuna işaret ediyor.

Bu saldırıda alışılmadık bir şeyler vardı.

Şu an yapılabilecek tek şey beklemektir. Bütün gün polisler Lenarp sakinleriyle konuşmuştu. Belki bir şeyler gören birileri vardı? Çoğu kez saldırganlar eyleme geçmeden önce çevredeki yaşlı insanları araştırırlardı. Ayrıca belki Rydberg de her şeye rağmen olay yerinde birkaç ipucu bulmuş olabilirdi.

Kurt Wallander saate baktı. Hastaneyi en son ne zaman aramıştı? Kırk beş dakika önce mi? Bir saat mi?

Basın metnini tamamlayana kadar beklemeye karar verdi.

Kasetçaların kulaklıklarını takıp Jussi Björling'in bir kasetini koydu. Otuzlu yılların kaydından gelen tiz ses, "Rigoletto" müziğinin güzelliğini bastıramıyordu.

Basın metni sekiz satırdı. Kurt Wallander bir sekreter bulup metni bilgisayarda yazdıktan sonra çoğaltmasını rica etti. Bu arada Lenarp çevresinde yaşayan herkese postalanacak anketi okudu. Bu vahşi cinayetle bağlantılı olabilecek olağan dışı bir şeyler görülmüş müydü? Bu anket işine pek olumlu bakmıyordu, olsa olsa fazladan uğraştırmış olacaktı. Telefonların durmadan çalacağına ve iki polisin bütün gün bu olay hakkında önemsiz açıklamalar getirmeye çalışacak insanları dinlemek zorunda kalacaklarını biliyordu.

Yine de bu uygulama gerekli, diye düşündü. Böylece en azından kimsenin bir şey görmediğinden emin olacağız.

Odasına döndü, bir kez daha hastaneyi aradı. Ancak durumda değişiklik yoktu, yaşlı kadın hâlâ yaşam savaşı veriyordu.

Telefonu henüz kapatmıştı ki odaya Näslund girdi.

“Haklıydım,” dedi Näslund.

“Haklı mı?”

“Månson’un avukatı öfkeden kudurdu.”

Kurt Wallander umursamaz tavrını omuz silkerek gösterdi.

“Bu gerçeğe yaşamak zorundayız.”

Näslund kafasını kaşdı, bir ilerleme olup olmadığını sordu.

“Henüz elimizde bir şey yok. Ama her zamanki işleri tamamladık. Şimdilik bu kadar.”

“Adli tıbbın ön raporunun geldiğini gördüm.”

Kurt Wallander kaşlarını kaldırdı.

“Benim neden haberim yok?”

“Rapor Hansson’da.”

“Orada işi ne?”

Kurt Wallander kalkıp koridora çıktı. Hep aynı, diye düşündü. Evraklar hiçbir zaman ait oldukları yere ulaşmaz. Polis işlerinin büyük kısmı gün geçtikçe bilgisayarlarda yapıyor olsa da önemli evraklar eskisi gibi yanlış adreslere gidiyor.

Kurt Wallander kapıyı vurup içeri girdiğinde, Hansson telefon görüşmesi yapıyordu. Hansson’un önündeki masanın beceriksizce gizlenmeye çalışılmış kupon ve yarış bültenleriyle kaplı olduğunu gördü. Emniyetteyken Hansson’un vaktinin çoğunda çeşitli antrenörleri arayıp tüyo almaya çalıştığı herkesçe bilinirdi. Akşamları ise güya kendisine büyük ödülü garantileyecek en delice bahis sistemlerini bulmakla geçirirdi. Ortalıkta dolaşan bir söylentiye göre Hansson bir zamanlar büyük tutturmuştu. Ancak kimse bu konuda daha fazla şey bilmiyordu. Zaten Hansson da öyle bol keseden yaşamıyordu.

Kurt Wallander içeri girince Hansson ahizeyi kapattı.

“Adli tıp raporu,” dedi Kurt Wallander. “Sende mi?” Hansson, Jägersro yarış bültenini kenara itti.

“Ben de şimdi raporu sana getirecektim.”

“Yedinci koşuda banko dört numara gelir,” dedi Kurt Wallander ve evrak dosyasını masadan aldı.

“Ne demek istedin?”

“Diyorum ki banko gelir.” Kurt Wallander, Hansson’u ağzı açık bakakalmış bir halde orada bırakarak çıktı. Koridordaki saatten basın toplantısına daha yarım saatinin olduğunu gördü. Odasına gitti, raporu iyice inceledi. Cinayetin vahşetini o sabah Lenarp’ta gördüğünden daha iyi anlamıştı, mümkün olduğunca tabii.

Cesedin ilk yüzeysel incelemesinde doktor gerçek ölüm nedenini teşhis edememişti.

Fazlasıyla olasılık vardı.

Tırtıklı ya da keskin bir nesneyle vücut sekiz yerinden kesilmiş ya da bıçaklanmıştı. Rapor bunun bir testere olabileceğini söylüyordu. Bundan başka, uyluk kemiği darbeye kırılmıştı, sol kolun pazu kemiği ve bilek kemiği de. Vücutta yanık izleri bulunmuş, hayalar şişmiş ve alın kemiği içeri göçmüştü. Asıl ölüm nedeni henüz kesin olarak teşhis edilememişti.

Doktor resmî raporun yanı sıra bir de kenara not düşmüştü.

“Çılgınca bir iş,” diye yazıyordu. “Bu adama öyle bir vahşet uygulanmış ki onu dört beş kez öldürmeye yeter.”

Kurt Wallander raporu bir kenara bıraktı. Gitgide kendini daha kötü hissediyordu. Bu olayda ters giden bir şeyler vardı.

Yaşlı insanları hedef alan hırsızlar böylesine nefret dolu olmazlardı. Düşündükleri şey sadece para olurdu.

O halde bu anlamsız vahşet de neydi?

Bu soruya kendi başına yeterli bir yanıt bulamadığını kabullendiğinde, yazmış olduğu notları tekrar okudu. Unuttuğu bir şey var mıydı? Sonradan önemli olduğu anlaşılacak herhangi bir ayrıntıyı gözden kaçırmış olabilir miydi? Polislik çoğunlukla birbiriyle bağlantılı faktörlerin titizlik ve sabırla aranması olsa da gördüklerinden öğrendiği şey, olay yerinin ilk izleniminin önemli olduğuydu. Özellikle de polis, suç işlendikten sonra olay yerine ilk gelenler arasındaysa.

Yazmış olduğu notlarda onu düşündüren bir şey vardı. Bir ayrıntıyı mı atlamıştı?

Uzun süre oturup düşündü, ancak bunun ne olduğunu bulamadı.

Sekreter bilgisayara geçirildikten sonra kopyalanarak çoğaltılmış basın metnini getirdi. Basın toplantısına giderken tualete uğradı, aynada kendisini inceledi. Berbere gitmesi gerekiyordu. Kahverengi saçları kulaklarını örtmeye başlamıştı. Ayrıca kilo da vermeliydi. Karısı onu terk ettiğinden beri yedi kilo almıştı. Dayanılmaz yalnızlığı içinde pizza, yağlı hamburger ve börek gibi hazır yemeklerden başka şey yememişti.

“Seni yağ torbası,” dedi yüksek sesle kendine. “Yaşlı ve çirkin bir adam olmanın zamanı mı şimdi?” O andan itibaren yeme alışkanlıklarını değiştirmeye karar verdi. Hatta gerekirse kilo verebilmek için sigaraya tekrar başlamayı da düşündü.

Her iki polisten birinin boşanmış olmasının nedenini merak ediyordu. Neden karıları onları terk etmişti? Bir zamanlar okuduğu polisiye romanda da durumun aynı şekilde yazıldığını üzülen fark etmişti.

Polisler boşanmış kişilerdi. İşte o kadar...

Basın toplantısının yapılacağı oda çoktan dolmuştu. Gazetecilerin çoğunu tanıyordu. Ama aralarında tanımadığı yüzler de vardı. Sivilceli suratlı genç bir kız, ses kayıt cihazını çalıştırırken cilveli bakışlarla kendisini süzüyordu.

Kurt Wallander, pek fazla bilgi içermeyen basın metnini dağıttı ve odanın bir köşesine kurulu küçük bir kürsüye geçti. Aslında Ystad Emniyet Müdürü'nün de toplantıya katılması gerekirdi ama izne çıkmıştı. İspanya'da kış tatili yapıyordu. Rydberg televizyoncularla görüşmesi biter bitmez geleceğine dair söz vermişti. Bu durumda Kurt Wallander yalnız sayılırdı.

“Basın metnini aldınız,” diye söze başladı. “Aslında bu metindekilerden başka şu an için söyleyebileceğim bir şey de yok.”

“Soru sorabilir miyiz?” dedi, Kurt Wallander'in *Arbetets* gazetesinin yerel muhabiri olduğunu hatırladığı bir gazeteci.

Kurt Wallander, “Burada olmamın nedeni de bu,” diye yanıtladı.

“Dürüst olmak gerekirse, bu metni oldukça yetersiz buldum,” diye açıkladı gazeteci. “Biraz daha bilgi sunmanız gerekirdi.”

“Katillerin izini henüz bulamadık,” diyerek karşılık verdi Kurt Wallander.

“Yani birden fazla kişi mi söz konusu?”

“Büyük olasılıkla.”

“Bunu nasıl anladınız?”

“Öyle sanıyoruz. Ancak bundan henüz emin değiliz.” Gazetecinin yüzü asıldı, Kurt Wallander, tanıdığı bir başka gazeteciye başıyla işaret ederek söz hakkı verdi.

“Adam nasıl öldürülmüş?”

“Güç kullanılarak.”

“Bu pek çok anlama gelebilir.”

“Nasıl olduğunu bilmiyoruz. Adli tıp işlemleri henüz bitmedi. Birkaç gün sürebilir.”

Gazetecinin sormak istediği başka sorular da vardı, ancak ses kayıt cihazı tutan sivilceli kız sözünü kesti. Kurt Wallander kızın üzerindeki armadan onun bölge radyosundan gelmiş olduğunu anladı.

“Hırsızlar evden ne çalmışlar?”

“Bunu bilmiyoruz,” diye yanıtladı Kurt Wallander. “Hatta bunun bir hırsızlık olup olmadığını dahi bilmiyoruz.”

“O halde başka ne olabilir?”

“Net bir şey söyleyebilmek için henüz çok erken.”

“Bunun bir hırsızlık olmadığını gösteren herhangi bir ipucu var mı?”

“Hayır.”

Wallander bu dar odada terlemeye başladığını hissetti. Bir zamanlar genç bir polisten basın toplantılarını yönetmeyi ne kadar da çok düşlediğini hatırladı. Ama düşlerindeki görüntü, hiç de böyle sıkıntılı ve terletici değildi.

“Bir soru sormuştum,” dediğini duydu odanın öte ucundaki gazetecinin.

“Sorunuzu anlayamadım,” dedi Kurt Wallander.

“Polis bunun önemli bir cinayet olduğu görüşünde mi?” diye sordu gazeteci. Bu soru Wallander’i şaşırtmıştı.

“Tabii ki, bu cinayetin çözülmesi bizim için önemli. En kısa sürede olayın çözüme kavuşmasını istiyoruz. Sorunuzu hâlâ anlamış değilim.”

Henüz çok genç olan ve kalın camlı gözlük takan gazeteci kalabalığın arasından öne ilerledi. Kurt Wallander onu daha önce hiç görmemişti.

“Demek istediğim şu: Günümüz İsveç’inde yaşlı insanlar kimsenin umurunda değil.”

“Bizim umurumuzda,” diye yanıtladı Kurt Wallander. “Katilleri yakalamak için tüm gücümüzü kullanacağız. Skåne bölgesinde de yerleşim merkezinden uzakta yaşayan pek çok yaşlı insan var. En azından elimizdeki tüm olanakları kullanacağımızdan emin olabilirsiniz.” Ayağa kalktı. “Elimize yeni bir bilgi geçtiğinde size bildireceğiz. Geldiğiniz için teşekkürler.”

Odadan ayrılmak üzereyken bölge radyosundan gelen kız yolunu kesti.

“Ekleyeceğim hiçbir şey yok,” dedi Kurt Wallander.

“Kızınız Linda’yı tanıyorum,” diye atıldı kız. Kurt Wallander durdu.

“Tanıyor musun?” diye sordu. “Nereden?”

“Birkaç kez karşılaşmıştık.”

Kurt Wallander kızı bir yerlerden tanıyıp tanımadığını hatırlamaya çalıştı. Belki de kızıyla sınıf arkadaşlardılar?

Kız düşüncelerini okumuşçasına hayır anlamında kafasını salladı.

“Sizinle daha önce hiç karşılaşmadık,” dedi. “Beni tanımıyorsunuz. Biz Linda’yla tesadüfen Malmö’de tanışmıştık.”

“Demek öyle,” dedi Kurt Wallander. “Memnun oldum.”

“Bence o harika biri. Şimdi acaba birkaç soru sorabilir miyim?”

Kurt Wallander kızın uzattığı mikrofona biraz önce söylemiş olduklarını tekrarladı. Ona kalsa Linda hakkında konuşurdu ama buna cesaret edemiyordu.

“Ona selam söyleyin,” dedi kız ses kayıt cihazını toparlarken. “Cathrin’den, Cattis de diyebilirsiniz.”

“Söylerim,” dedi Kurt Wallander. “Söz.”

Odasına döndüğünde midesinde bir gerilme hissetti. Bu açıklıktan mı, yoksa huzursuzluktan mı?

Aklımı başıma toplamalıyım, diye düşündü. Karımın beni terk etmiş olmasını kabullenmeliyim. Linda’nın kendi isteğiyle benimle bağlantı kurmasını beklemeyi kabullenmeliyim. Yaşamımın, işte şu anda nasılsa öyle olduğunu kabullenmeliyim...

Saat altıya doğru polis memurları yine bir toplantı için bir araya geldiler. Hastaneden yeni bir haber çıkmamıştı. Kurt Wallander çabucak gece için bir nöbet programı hazırladı.

“Bu gerçekten gerekli mi?” diye sordu Hansson. “Bir ses kayıt cihazı koy gitsin. Cihazı, yaşlı kadın kendine geldiği an herhangi bir hemşire çalıştırabilir.”

“Bu gerekli,” diye karşılık verdi Kurt Wallander. “Gece yarısından sabah altıya kadar nöbeti ben alabilirim. O zamana dek nöbet tutmaya gönüllü var mı?”

Rydberg başıyla onayladı.

“Başka yerde oturabildiğim kadar hastanede de bekleyebilirim,” diye açıkladı.

Kurt Wallander çevresindekileri süzdü. Tavandaki neon ışığı altında hepsi kireç gibi bembeyaz görünüyordu.

“Biraz ilerleme kaydedebildik mi?” diye sordu.

“Lenarp’taki işler tamamlandı,” dedi civar evlerde oturanların sorgulamasını yürütmüş olan Peters. “Kimse bir şey görmemiş. Ama insanların olayı düşünüp hatırlamaları genelde birkaç günlerini alır. Bunun yanı sıra oradakiler korku içindeler. Bu neredeyse inanılmaz bir durum. Hemen hemen hepsi yaşlı. Bir de Polonya’dan buraya büyük olasılıkla yasa dışı sığınmış, korkmuş genç bir aile vardı. Ama onlarla uğraşmadım. Yarın devam edeceğiz.”

Kurt Wallander başıyla onaylayıp Rydberg’e döndü.

“Bir sürü parmak izi var,” dedi Rydberg. “Belki işimize biraz olsun yarar. Fakat esas ilgimi çeken şey düğümdü.”

Kurt Wallander ona soran gözlerle baktı.

“Düğüm mü?”

“Kadının boğazındaki ipe atılmış düğümü diyorum.”

“Ne olmuş?”

“Bu öyle sıradan bir düğüm değil. Böylesini daha önce hiç görmemiştim.”

“Sanki daha önce böyle bir ilmik gördün de?” diye atıldı, kapıda gitmek üzere sabırsızca bekleyen Hansson.

“Evet,” diye yanıtladı Rydberg. “Evet, gördüm. Neyse, bakalım bu düğümden ne çıkacak, göreceğiz.”

Kurt Wallander, Rydberg’in o anda konu hakkında daha fazla konuşmak istemediğini biliyordu. Ancak düğüm onu ilgilendirmişse bir anlam taşıdığı da kesindi.

“Sabah erkenden komşulara tekrar gideceğim,” dedi Kurt Wallander. “Lövgren’in çocuklarına haber verildi mi?”

“Bunu Martinson yapacaktı,” diye yanıtladı Hansson.

“Martinson hastanede değil miydi?” diye atıldı Kurt Wallander hayretle.

“Onun nöbetini Svedberg devraldı.”

“Kahretsin, peki nerede şimdi?”

Martinson’un nerede olduğunu kimse bilmiyordu. Kurt Wallander santrali aradığında Martinson’un bir saat erken çıkmış olduğunu öğrendi.

“Onu evden ara,” dedi Kurt Wallander. Sonra saatine baktı. “Sabah onda toplanıyoruz. Bugünlük bu kadar.”

Santral Martinson’un telefonunu bağladığında odasında yalnızdı.

“Üzgünüm,” dedi Martinson. “Toplantıyı tamamen unutmuşum.”

“Çocuklar ne oldu?”

“Hiç sorma, Rickard suççuğu mi çıkarıyor nedir.”

“Lövgren’in çocuklarını kastediyorum. İki kızımı.”

Martinson’un sesi yanıt verirken şaşırılmış gibiydi.

“Haberimi almadın mı?”

“Yok, almadım.”

“Haberini merkezdeki kızlardan birine vermiştim.”

“Bakarım. Ama sen anlat hele.”

“Kızlardan biri, elli yaşında, Kanada’da yaşıyor. Winnipeg’de, her neredeyse işte. Onu telefonla aradığımda oralarda gece yarısı olduğunu tamamen unutmuşum. Önce ne dediğimi bir türlü anlamadım. Ancak kocası telefona gelince neler olduğunu anladılar. Bu arada kocası polis. Basbayağı Kanadalı, atlı polislerden. Yarın onları tekrar aramız gerekiyor. Ama kızın uçağa atlayıp eve geleceği kesin. Diğer kızı bulmaksa zor oldu, hem de İsveç’te yaşamasına rağmen. Kırk yedi yaşında, Göteborg’daki

Rubinen'de büfe sorumlusu. Öyle görünüyor ki şimdi Norveç, Skien'de bir hentbol takımının antrenörlüğünü yapıyor. Ama ona durumu bildireceklerine söz verdiler. Ayrıca Lövgren'lerin diğer akrabalarının bir listesini de verdim santrale. Epey akrabaları var. Çoğu Skâne'de yaşıyor. Belki yarın gazeteyi okuduktan sonra daha çok kişi arar.”

“Bunlar iyi haberler,” dedi Kurt Wallander. “Nöbetimi yarın sabah altıda hastaneden devralabilir misin? Tabii kadın o saate kadar ölmezse.”

“Alırım. Ama bu nöbeti senin tutman şart mı? Bunun iyi bir fikir olduğundan emin misin?”

“Neden olmasın?”

“Soruşturmayı yürütecek olan sensin. Sen de biraz dinlensen iyi olur.”

“Bir gece dayanabilirim,” dedi Kurt Wallander ve konuşmasını bitirdi.

Kıpırdamadan yerinde oturmuş önüne bakıyordu.

Bunu başarabilecek miyiz, diye düşündü.

Yoksa bizimle aralarını çoktan açtılar mı?

Paltosunu giydi, masa lambasını kapatarak odadan çıktı. Giriş salonuna giden koridor bomboştu. Santral memurunun gazete okuduğu camlı bölme kafasını uzattı. Okuduğu sayfanın yarış programı olduğunu gördü. Acaba buradaki herkes son zamanlarda at yarışlarına mı merak sarmış, diye düşündü.

“Martinson buraya benim için birkaç evrak bırakmış olmalı,” dedi.

Santral memurunun adı Ebba'ydı ve otuz yılı aşkın süredir emniyette çalışıyordu. Başını dostça sallayıp masanın üzerine işaret etti.

“Gençlere iş bulma kurumundan yeni bir kızımız var burada. Çok tatlı ve sevimli fakat son derece deneyimsiz. Acaba sana evraki vermeyi unuttu mu?”

Wallander başıyla onayladı.

“Ben çıkıyorum,” dedi. “Birkaç saate kadar evde olurum. Bir şey olursa beni babamdan bulursun.”

“Hastanedeki zavallı kadıncağızı düşünüyorsun, değil mi?”

Kurt Wallander evet anlamında başını salladı.

“Korkunç bir olay.”

“Evet,” diye yanıtladı Kurt Wallander. “Bazen kendime soruyorum, bu ülkede şu sıralar neler oluyor böyle, diye.”

Emniyetin cam kapısından çıkarken onu rüzgâr karşıladı. Soğuk ve iliklerine işleyen rüzgâra karşı Wallander park yerine giderken büzüldü. Biz şu Lenarp'a gelenleri yakalamadan kar yağmaz umarım, diye düşündü.

Arabaya bindi ve uzun bir süre torpido gözündeki sakladığı kasetleri karıştırdı. Doğru düzgün karar veremedi Verdi'nin “Requiem”ini teybe koydu. Arabaya pahalı amfiler taktırmıştı, amfilerden çıkan kuvvetli ses kulaklarını çınlatıyordu. Direksiyonu sağa kırıp Dragon Caddesi'nden aşağıya, doğu çevre yolu yönünde ilerlemeye başladı. Yolda yapraklar uçuşuyor ve bir bisikletli rüzgârla mücadele ediyordu. Arabanın saati altıyı gösteriyordu. Yine acıkmış olduğunu hissederek OK kafeteryasında durdu. Beslenme alışkanlıklarımı yarından itibaren değiştiririm, diye düşündü. Babama bir dakika dahi gecikirsem, her zamanki gibi onu unuttuğum vaazını dinlemek zorunda kalırım.

Patates kızartması ve bir hamburger yedi.

Öyle hızlı yedi ki bağırsakları bozuldu.

Tuvalette iç çamaşırını değiştirme zamanının da geldiğini düşündü.

Birden ne kadar yorgun olduğunu hissetti.

Ancak kapı çalındığında kalktı.

Depoyu doldurdu, Sandkogen üzerinden doğuya ilerledi ve Kåseberga'ya saptı. Babası, deniz ve yeşillikler içindeki Löderup'ta oturuyordu.

Evin önündeki çakıllı avluya saptığında saat yediye dört vardı.

Çakıl kaplı yol, babasıyla arasındaki en son ve en uzun tartışmanın nedeni olmuştu. Avlu eskiden parke taşlarıyla kaplıydı. Günün birinde babası birden avluyu çakılla kaplamaya karar vermişti. Kurt Wallander buna karşı çıkınca babası çılgına dönmüştü.

“İtiraz istemez!” diye gürlemişti.

“Bu güzelim parke taşlarını neden bozmak istiyorsun?” diye soracak olmuştu Kurt Wallander. Bunun üzerine sıkı bir tartışmaya girişmişlerdi.

Şimdi avlu tekerleklerin altında gıcırdayan gri çakıllarla kaplıydı.

Yan binanın ışıklarının yandığını gördü.

Sıradaki babam olabilir, diye geçti birden aklından. Belki de bu katillerin bir sonraki hedefi babamdır.

Kimse imdat çağlıklarını duyamazdı işte o zaman. Bu rüzgârda ve en yakın ev beş yüz metre uzaktayken mümkün değildi, üstelik o evin sahibi de yine yaşlı bir adamdı.

Arabadan inip gerinmeden önce “Dies Irae”yi son bulana dek dinledi.

Babasının atölyesinin bulunduğu yan binaya girdi. Babası burada her zamanki gibi resimlerini yapıyordu.

Bu, Kurt Wallander’in ilk çocukluk anlarından biriydi. Babasının nasıl terebentin ve boya koktuğunu hatırlıyordu. Hep aynı lacivert tulumu ve kesilmiş lastik çizmeleriyle boyaya bulanmış şöalesinin önünde duruşunu da. Kurt Wallander, babasının yıllar boyu hep aynı tablo üzerinde çalışmadığını ancak beş altı yaşına gelince anlamıştı.

Hiç değişmeyen şey resmettiği manzaraydı.

Babası melankolik güz manzarasını resmederdi, ön planda ayna gibi düz bir göl, çıplak dallarıyla bükülmüş bir ağaç ve en arkada ufukta belli belirsiz, bulutlar içinde kaybolmuş sıradağlar seçilirdi, hepsi de gerçeküstü parlaklıkta bir akşam güneşinin altında ışıldardı. Zaman zaman resmin sol tarafına, bir kütüğün üzerine tünemiş bir yaban horozu eklerdi.

Sonra düzenli aralıklarla evlerine ipek takımlar giymiş, parmaklarında kalın, altın yüzükler taşıyan adamlar gelmeye başlamışlardı. Adamlar paslı nakliye araçlarıyla ya da kocaman, pırıl pırıl Amerikan yapımı arabalarıyla gelir ve yaban horozu var mı yok mu ayırım yapmadan resimleri satın alırlardı.

Böylece babası yaşamı boyunca hep tek ve aynı manzarayı resmetmişti. Pazarlarda ya da açık artırmalarda satılan resimleriyle geçimlerini sağlamışlardı.

Malmö’nün dışındaki Klagshamn’da, eve dönüştürülmüş eski bir demirci dükkânında yaşamışlardı. Burada Kurt Wallander kız kardeşi Kristina’yla birlikte büyümüşü ve her zaman baygın bir terebentin kokusu içinde kalmışlardı.

Babası dul kalınca bu eski demirci dükkânından bozma evi satmış, bir çiftlik evine geçmişti. Kurt Wallander bunun nedenini bir türlü çözememişti çünkü babası sürekli yalnızlıktan şikâyet ederdi.

Kurt Wallander yan binanın kapısını açıp babasının, yaban horozsuz bir manzara resmetmekte olduğunu gördü. O anda ön plandaki ağacı çiziyordu. Bir selam homurdanarak resmine devam etti.

Kurt Wallander isler çıkararak gaz ocağının üzerindeki kirliliğe demlikten bir fincan kahve doldurdu.

Neredeyse seksen yaşında olan babasına baktı. Kısa boyluydu ve gittikçe küçülmüştü ama yine de daha fazla güçlü ve enerjik olmak istediği belliydi.

Yaşlandığımda ben de mi böyle görüneceğim, diye düşündü.

Çocukken anneme benzerdim. Şimdi dedeme benziyorum. Belki yaşlanınca babama benzeyeceğim?

“Kahve alsana,” dedi babası. “İşim bitmek üzere.”

“Aldım bile,” diye karşılık verdi Kurt Wallander.

“O halde bir tane daha al,” dedi babası.

Anlaşıldı, keyfi yok, diye düşündü Kurt Wallander. Babasının sürekli ruh hali değişiyordu. Benimle ne alıp veremediği varsa?

“Yapacak çok işim var,” dedi Kurt Wallander. “Bütün gece çalışmak zorundayım. Benden bir şey istediğini sanmıştım.”

“Neden bütün gece çalışmak zorundasın?”

“Hastanede nöbet tutacağım.”

“Neden? Kim hasta?”

Kurt Wallander iç geçirdi. Şimdiye dek yüzlerce sorgulama yapmış olmasına rağmen babasının kendisini sorgularken gösterdiği azme asla erişemezdi. Üstelik babası polislik mesleğine bir parça ilgi göstermediği halde. Kurt Wallander on sekiz yaşında, polis olmaya karar verdiğinde babasını hayal kırıklığına uğratmış olduğunu biliyordu. Ama babasının ondan ne gibi beklentileri olduğunu da bir türlü çözememişti.

Onunla konuşmayı denemiş ama bu asla mümkün olmamıştı.

Kız kardeşi Kristina’yla yaptığı seyrek görüşmelerden birinde -kardeşi Stockholm’de yaşıyor ve kuaför salonu işletiyordu- bu konuda ona danışmıştı çünkü onun babasıyla arasının iyi olduğunu biliyordu. Ancak kız kardeşi de sorusuna yanıt bulamamıştı.

Ilık kahveyi yudumlarırken düşündü. Herhalde babası içten içe onun günün birinde elindeki fırçayı devralıp, bir soy boyunca daha aynı manzarayı resmetmesini dilemişti.

Babası birden elindeki fırçayı bıraktı ve ellerini kirli bir beze sildi. Kendisine bir kahve almak için yaklaştığında, babasının pis koktuğunu fark etti.

Bir babaya kötü koktuğu nasıl söylenir, diye düşündü Kurt Wallander.

Belki de artık gerçekten de yalnız başına idare edemeyecek kadar yaşlandı? O zaman ne yaparım?

Onu yanıma alamam, bu mümkün değil. Birbirimizi öldürürüz.

Bir eliyle burnunun üzerini silerken diğeriyle kahvesini höpürdeterek yudumlayan babasını inceledi.

“Bana gelmeyeli bayağı oldu,” dedi babası azarlarcasına.

“Daha dün buradaydım ya.”

“Yarım saat.”

“Ama buradaydım.”

“Neden beni görmek istemiyorsun?”

“İstiyorum ya! Ama bazen çok işim oluyor.” Babası ağırlığı altında gıcırdayan eski, kırık bir kızağa oturdu.

“Sana sadece kızının dün bana uğradığını söylemek istedim.”

Kurt Wallander pek şaşırmadı.

“Linda burada mıydı?”

“Beni dinlemiyor musun?”

“Neden?”

“Bir resim istedi.”

“Bir resim mi?”

“Senin tersine, o yaptığım işin değerini anlıyor.”

Kurt Wallander duyduklarına inanamıyordu. Linda, küçüklüğü haricinde dedesine hiç özel bir ilgi göstermemişti.

“Ne istiyormuş?”

“Resim, dedim ya az önce. Yoksa beni hiç dinlemez mi oldun?”

“Dinliyorum. Nereden gelmiş? Nereye gitmek istiyormuş? Kahretsin, buraya nasıl gelmiş? Her şeyi ağzından kerpetenle mi almam gerek?”

“Bir arabayla geldi,” dedi babası. “Siyah suratlı bir genç adam kullanıyordu arabayı.”

“Ne demek istiyorsun? Siyah suratlı mı?”

“Zenci diye bir şey duydun mu hiç? Adam çok kibardı ve mükemmel İsveççe konuşuyordu. Ona resmi verdim ve sonra arabaya binip gittiler. Bunun seni ilgilendireceğini düşündüm, ne de olsa kızınla çok az görüşüyorsunuz.”

“Nereye gittiler?”

“Nereden bileyim?”

Kızımın nerede yaşadığını hiç kimse bilmiyor, diye geçirdi Kurt Wallander aklından. Bazen annesinde kalırdı. Ama sonra yine kendi, bilinmeyen yoluna giderdi.

Mutlaka Mona’yla konuşmam gerek, diye düşündü. Boşanmış olalım olmayalım, mutlaka konuşmalıyız. Bu böyle devam edemez.

“Şnapsa ne dersin?” diye sordu babası damdan düşercesine.

Kurt Wallander’in istediği en son şeydi bu. Ama hayır demenin boşuna olacağını biliyordu.

“Olur, baba,” dedi.

Atölye bir koridorla alçak duvarlı ve hayli mütevazı mobilyalarla döşenmiş eve bağlıydı. Kurt Wallander bir bakışta evin dağınık ve kirli olduğunu gördü.

Artık bunu fark edemiyor, diye düşündü. Ya ben neden hiç fark etmedim?

Kristina’yla bu konuda görüşmeliyim. Babam daha fazla yalnız başına yaşayamaz.

Tam bu anda telefon çaldı.

Babası açtı.

“Seni arıyorlar,” dedi, sesinden öfkesi belliydi.

Linda, diye düşündü. Kesin odur.

Ama telefondaki, hastaneden arayan Rydberg’di.

“Kadın öldü,” dedi Rydberg.

“Hiç kendine geldi mi?”

“Evet. On dakika kadar. Doktorlar krizi atlattığını sandılar! Sonra kadın öldü.”

“Peki, bir şey söyledi mi?”

Rydberg’in sesi yanıt verirken düşünceliydi.

“Sanırım en iyisi şehre gelmen.”

“Ne söyledi?”

“Hoşuna gitmeyecek bir şey.”

“Hastaneye geliyorum.”

“Merkeze gelmen daha iyi olur. Dedim ya, kadın öldü zaten.”

Kurt Wallander telefonu kapattı.

“Gitmek zorundayım,” dedi.

Babası öfkeyle baktı.

“Benimle hiç ilgilenmiyorsun,” diye suçladı Wallander’i.

“Yarın yine geleceğim.” Babasının içinde bulunduğu bu vahim durum için ne yapması gerektiğini düşündü. “Yarın mutlaka gelirim. Birlikte oturup sohbet ederiz ya da birlikte yemek yaparız. Sonra da istersen poker oynarız.”

Kurt Wallander kötü bir oyuncu olmasına rağmen bunun babasını yumuşatacağını biliyordu. “Yedide gelirim,” diye söz verdi. Sonra Ystad’a döndü.

Saat sekize beş kala, iki saat önce binadan çıkarken geçmiş olduğu kapılardan geçiyordu. Ebba onu başıyla selamladı. “Rydberg kantinde,” dedi.

Orada bir fincan kahveye eğilmiş oturuyordu. Kurt Wallander onun yüzünü görünce kendisini kötü bir şeylerin beklediğini anladı.

4

Kurt Wallander ve Rydberg kantinde yalnızlardı. Dışarıdan, hapsedilmiş olmasına şiddetle itiraz eden bir sarhoşun sesi geliyordu. Bunun dışında ortalık sakindi. Bir tek kaloriferlerin sessiz zırlıtısı duyuluyordu. Kurt Wallander, Rydberg'in karşısına oturdu.

"Paltomu çıkararsana," dedi Rydberg. "Yoksa rüzgâra çıkınca yine üşütürsün."

"Önce bana diyeceklerini duymak istiyorum. Daha sonra da paltomu çıkarıp çıkarmamam gerektiğine karar verebilirim."

Rydberg omuzlarını silkti.

"Kadın öldü," dedi.

"Bunu anladım zaten."

"Ama ölmeden önce az da olsa kendine geldi."

"Bir şey söyledi mi?"

"Söyledi dersem abartmış olurum. Fısıldadı. Ya da en azından hırıldadı."

"Kaydedebildin mi bari?"

Rydberg başıyla hayır işareti yaptı.

"Mümkün değildi," diye yanıtladı. "Ne demek istediğini anlamak neredeyse imkânsızdı. Çoğu zaten saçma sapan şeylerdi. Anladığım her şeyi yazdım."

"Kocasının adını söyledi," diye başladı Rydberg. "Sanırım onun durumunu öğrenmeye çalıştı. Sonra anlamadığım bir şeyler mırıldandı. Sonra da ben soru sormaya çalıştım: Size gece kim saldırdı? Saldırganları tanıyor muydunuz? Onları gördünüz mü? Bunları sordum. Soruları kadın kendinde olduğu sürece tekrarladım. Eminim ki ne dediğimi anladı."

"E, peki ne yanıt verdi?"

"Sadece bir sözcüğü anlayabildim. 'Yabancı.'"

"Yabancı?"

"Aynen öyle. Yabancı."

"Kendisini ve kocasını hırpalamış olanların yabancı olduklarını mı söylemek istedi?"

Rydberg başıyla onayladı.

"Emin misin?"

"Emin olmadığım şey için emin olduğumu söyler miyim hiç?"

"Hayır."

"Ee, o halde. Böylece kadının bu dünyaya son mesajının yabancı sözcüğü olduğunu biliyoruz. Bu çılgınlığı kimin yaptığı sorusu üzerine yanıt olarak tabii."

Wallander paltosunu çıkardı ve kendine bir fincan kahve aldı.

"Kahretsin, kadın bunu nasıl fark etmiş olabilir ki?" diye söylendi.

"Ben de burada oturup sen gelene kadar bunu düşündüm," diye yanıtladı Rydberg. "Belki de İsveçliye benzemiyorlardı. Başka bir dilde de konuşmuş olabilirler. Ya da başka bir ülkenin aksanıyla konuşuyorlardı. Bir sürü olasılık söz konusu."

"İsveçli olmayan biri neye benzer ki?" diye sordu Wallander.

"Ne demek istediğimi biliyorsun," diye yanıtladı Rydberg. "Belki şöyle demek daha doğru olur: Kadının ne sanıp düşündüğünü sadece tahmin edebiliriz."

"Yani bu yanlış bir tahmin ya da hayal de olabilir."

Rydberg başıyla onayladı.

"Evet, bu mümkün."

"Ama çok da mümkün değil."

"Neden yaşamının son anlarını gerçeğe aykırı konuşmaya harcasın ki? Yaşlı insanlar normalde yalan söylemezler." Kurt Wallander ılık kahveden bir yudum aldı.

“Bu da demek oluyor ki, bir ya da birkaç yabancıyı soruşturmakla işe başlayacağız. Kadının başka bir şey söylemiş olmasını çok isterdim.”

“Bu gerçekten son derece rahatsız edici.”

Bir süre konuşmadan oturdular, ikisi de kendi düşüncelerine dalmıştı.

Koridordaki sarhoşun sesi artık duyulmuyordu.

Saat dokuza on dokuz vardı.

“Aklın alıyor mu?” dedi Kurt Wallander bir süre sonra. “Lenarp katillerinin peşine düşen polisin elindeki tek ipucu, saldırganların büyük olasılıkla yabancı oldukları.”

“Ben daha kötüsünü düşünebiliyorum.”

Kurt Wallander onun ne demek istediğini çok iyi biliyordu.

Lenarp’ın yirmi kilometre uzağında ülkeye iltica etmek isteyen göçmenlerin barındığı büyük bir kamp vardı. Bu kamp pek çok kez yabancı düşmanlarının saldırılarına hedef olmuştu. Çoğu kez alanın önünde kuklalar yakılmış, pencereler taşlarla kırılmış, duvarlara sloganlar yazılmıştı. Bu kamp, çevre köylerin şiddetli itirazlarına rağmen eski Hageholm arazisine kurulmuştu. Protestolar da hiç durmamıştı.

Yabancı düşmanlığı içten içe kaynamaya devam ediyordu. Kurt Wallander ve Rydberg, halkın bilmediği bir şeyi daha biliyorlardı.

Hageholm’de barınan göçmenlerden birkaçı, daha geçenlerde yapılan bir operasyonda, tarım makineleri üreten bir fabrikayı soymaya çalışırken yakalanmışlardı. Neyse ki fabrika sahibi, ateşli göçmen karşıtlarından sayılmazdı. Böylece olayın halka duyurulması önlenebilmişti. Soygunu yapan iki adam zaten iltica başvuruları reddedildiğinden uzun zamandır ülkede değillerdi.

Ama Kurt Wallander ve Rydberg halk tüm olan biteni duymuş olsaydı neler olurdu, diye birçok kez konuşmuşlardı.

“Bunu bir türlü aklım almıyor,” diye açıkladı Kurt Wallander. “Kaçak göçmenlerin cinayet işlemiş olabileceklerini aklım almıyor.”

Rydberg düşünceli bir tavırla Kurt Wallander’e baktı. “Kadının boynuna geçirilmiş olan ilmikle ilgili söylediklerimi hatırlıyor musun?” dedi.

“Düğümle ilgili?”

“Böylesini hiç görmemiştim. Oysa gençlik yıllarımda, yelkenle geçirdiğim yazlardan birçok düğüm çeşidi bilirim.” Kurt Wallander, Rydberg’i ilgiyle süzdü.

“Nereye varmak istiyorsun?”

“Bu özel düğüm İsveçli izcilerden birine ait olamaz, demek istiyorum.”

“Söyler misin, ne demek istiyorsun?”

“Bu düğüm bir yabancı işi.”

Kurt Wallander karşılık verecekken Ebba kahve almak için kantine girdi.

“Sabah yine işbaşı yapmak istiyorsanız, eve gidip uyusanıza,” dedi. “Ayrıca sizden bilgi almak isteyen bir sürü gazeteci arayıp duruyor.”

“Ne hakkında?” diye sordu Wallander. “Hava durumu mu?”

“Anlaşılan kadının öldüğünü öğrenmişler.”

Kurt Wallander, Rydberg’e bakarak başını salladı.

“Bu akşam hiçbir açıklamada bulunmayacağız,” diye kararını açıkladı. “Yarına kadar bekleyeceğiz.”

Kurt Wallander ayağa kalkarak pencereye yöneldi. Rüzgâr artmıştı ama gökyüzü hâlâ bulutsuzdu. Bu gece de buz gibi ayaz olacaktı.

“Neler olduğunu gizlemek yakında mümkün olmayacak,” dedi. “Kadının ölmeden önce konuşmuş olduğunu açıklayacak olursak, kadının ne demiş olduğunu da söylememiz gerekecek. İşte o zaman sen gör curcunayı.”

“En azından bunu gizli tutmayı deneyebiliriz,” diye açıkladı Rydberg. İskemlesinden kalkıp şapkasını başına geçirdi. “Soruşturma sürecine aykırı olduğunu ileri sürerek gizli tutarız.”

Kurt Wallander hayretle ona baktı.

“Yani önemli bilgileri bilerek basından gizlediğimizin sonradan anlaşılmasını göze alarak mı? Onların karşısına geçip yabancı katilleri gizleyerek mi?”

“Bu olay fazlasıyla suçsuz insanı hedef haline getirebilir,” dedi Rydberg. “Polisin yabancı katillerin peşinde olduğu kampta duyulursa neler olacağını sanıyorsun?”

Kurt Wallander, Rydberg’in haklı olduğunu biliyordu.

Birden aklı karıştı.

“Önce gidip güzelce uyuyalım,” diye önerdi. “Bir kez daha olayı değerlendirelim, sadece sen ve ben, yarın sabah sekizde. Sonra karar veririz.”

Rydberg tamam deyip kapıya doğru sendeleyerek ilerledi. Kapının yanına gittiğinde durup Kurt Wallander’e döndü.

“Göz önünde bulundurmamız gereken bir şey daha var,” dedi. “Bu işi yapanların gerçekten yabancı oldukları.”

Kurt Wallander kahve fincanını çalkalayıp bulaşıklığa koydu.

Aslında böyle olması da işime gelirdi, diye düşündü. Katiller şu mülteci kampında olsalar, işime yarar. Kimin, hangi nedenden olursa olsun, sorunsuzca İsveç sınırına girebildiği gerçeği karşısındaki bu umursamaz ve sorumsuz tutum belki de böylece biraz olsun düzelir.

Tabii böyle bir düşünceyi asla Rydberg’e açıklayamazdı.

Bunu kendine saklıyordu.

Rüzgâra direnerek arabasına ilerledi.

Yorgun olduğu halde eve gitmeyi hiç istemiyordu. Yalnızlığı her akşam yeni baştan kendini hissettiriyordu. Kontağı çevirip kaseti değiştirdi. “Fidelio” uvertürünün sesi arabanın içini doldurdu.

Karısının onu terk etmesi hiç beklemediği bir anda olmuştu. Ama tam anlamıyla düşünecek olursa bu ne kadar zor da olsa tehlikeyi çok önceden kestirebilmiş olması gerektiğini kabul etmek zorundaydı. Melankolik bir ilişkileri olduğundan evlilikleri yavaş yavaş çatırdamıştı. Çok genç evlenmişler ve birbirlerinden kopmakta olduklarını çok geç fark etmişlerdi. Hatta belki de, her ikisini de içine alan bu boşluğa en belirgin tepki veren Linda olmuştu, kim bilir?

Bir ekim akşamında Mona boşanmak istediğini söyleyince aslında bunu uzun zamandır beklediğini düşünmüştü. Ama bu düşünce içinde öyle bir tehdit barındırıyordu ki sürekli bu düşünceden kaçıp bastırılmış ve her şeyi, yapacak çok işi olduğu bahanesiyle savuşturmaya çalışmıştı. Mona’nın, onu terk edişini en ince ayrıntısına dek hazırladığını çok geç fark etmişti. Bir cuma akşamı karısı ona, boşanmak istediğini açıklamış ve aynı hafta pazar günü kendisini terk etmiş, Malmö’de kiraladığı bir eve taşınmıştı. Terk edilme hissi utançla beraber çılgın bir öfkeyle doldurmuştu içini. Kendini kaybedip duygularına hâkim olamayacak hale gelmiş ve karısına bir tokat patlatmıştı.

Bu olaydan sonra sadece suskunluk yaşanmıştı. Kendisinin evde olmadığı günler Mona evdeki eşyalarını alıp taşınmıştı. Ancak eşyasının çoğunu bırakmıştı. İşte onu en çok inciten de bu olmuştu. Oradaki varlığına karşılık tüm geçmişini ardında bırakmaya hazır olduğunu göstermişti. Üstelik bu geçmişinde, kendisinin bir anı rolü bile yoktu.

Wallander onu aramıştı. Akşam geç vakit konuşmuşlardı. Kıskançlıktan ne dediğini bilmez halde, karısının kendisini başka bir adam için mi terk ettiğini anlamaya çalışmıştı.

“Başka bir yaşam için,” diye yanıtlamıştı o da. “Başka bir yaşam için, daha da geç olmadan.”

Karısına yalvarmıştı. Şimdiye dek ona ilgisiz kaldığını kabul etmiş, tüm bu ilgisizliği için özür dilemeye çalışmıştı. Ama ne derse desin, Mona’yı kararından caydırmaya yeterli olmamıştı.

Noel gecesinden iki gün önce boşanma evrakları kendisine postayla ulaşmıştı.

Zarfı açıp da artık gerçekten bu işin sona erdiğini kabullenmek zorunda kalınca, içinde bir şeyler tuzla buz olmuştu. Her şeyden kaçma isteği duymuş, o tatil günlerinde işyerine hasta olduğunu bildirmiş, kendisini amaçsız bir yolculuğa sürüklemiş, bu yolculuk onu Danimarka’ya getirmişti. Zealand’ın kuzeyinde birden karşılaştığı kötü hava İsveç’e dönüşünü engellemiş, Noel’i Gilleleje’de bir pansiyonun yeterince ısıtılmamış odasında geçirmişti. Oradan Mona’ya uzun mektuplar yazmış,

sonradan bu mektupları yırtıp denize savurmuştu; her şeye rağmen olan biteni kabul ettiğine dair sembolik bir hareketti bu.

Yılbaşına iki gün kala Ystad'a dönmüş ve işinin başına geçmişti. Böylece yılbaşını Svarte'deki bir olayla uğraşarak geçirmişti. Olayda adamın biri karısını ağır yaralamıştı. Bu olay, Mona'ya vurduğu için kendisinin de başına gelebileceği düşüncesi onu ürkütmüştü...

"Fidelio" müziği tiz bir sesle kesildi. Bant sarmıştı. Otomatik olarak radyo açılarak bir buz hokeyi maçının özeti duyuldu.

Park yerinden çıkarak bir yola saptı ve evinin bulunduğu Maria Caddesi'ne yönelmeye karar verdi.

Buna rağmen aksi yöne doğru, Trelleborg ve Skanör'e giden kıyı yoluna çıktı. Eski hapishaneyi geçince hızını arttırdı. Araba kullanırken düşüncelerinden kurtulmayı başarabilmişti hep...

Birden Trelleborg'a kadar geldiğini fark etti. O sırada büyük bir vapur limana girmekteydi ve ani bir kararla orada kalmaya karar verdi.

Birkaç eski polisin sınır koruma göreviyle Trelleborg feribot limanına atandığını biliyordu. Belki içlerinden biri bu akşam görevde olabilirdi.

Solgun bir ışık altındaki liman arazisini geçti. Büyük bir tır karanlık çağlardan çıkmışçasına gürültüyle belirdi.

Ancak personel harici kimsenin giremeyeceğini yazan kapıdan geçtiğinde gördüğü iki görevliyi de tanııyordu.

Kurt Wallander başıyla selam verip kendini tanıttı. İki memurdan yaşlı olanının gri sakalı ve alnında yara izi vardı.

"Kötü bir olay, şu sizin oradaki," dedi. "Onları enseledin mi bari?"

"Henüz değil," diye yanıtladı Kurt Wallander.

Konuşmaları bölündü çünkü feribottaki yolcular pasaport kontrolüne yaklaşıyorlardı. Yolcuların büyük bölümü tatil günlerini Berlin'de geçirip evlerine dönen İsveçlilerdi. Ama aralarında Doğu Almanlar da vardı, yeni kazandıkları özgürlüklerini İsveç'e yolculuk yaparak değerlendiriyorlardı. Yaklaşık yirmi dakika sonra geriye sadece dokuz yolcu kalmıştı. Hepsisi de farklı şekillerde İsveç'e siyasi iltica isteklerini açıklamaya çalışıyorlardı.

"Bu akşam sakın," dedi iki sınır memurundan genç olanı. "Bazen yüz kadar mülteci aynı anda aynı feribotla gelir. O zaman burada neler olup bittiğini bir düşünün."

İltica başvurusu yapanlardan beşi Etiyopyalı aynı aileye mensuptu. İçlerinden sadece birinin pasaportu vardı. Kurt Wallander onların sadece tek pasaportla böylesi uzun bir yolculuğu yapabilmelerine, bir dizi sınırı geçebilmiş olmalarına şaşıtı. Etiyopyalı aileden başka iki Libyalı ve iki İranlı da pasaport kontrolünde bekliyordu. Kurt Wallander bu dokuz mültecinin umutlu mu yoksa korku içinde mi olduklarını tam kestirememişti.

"Şimdi ne olacak?" diye sordu.

"Malmö'den meslektaşlarımız gelip onları götürecekler," diye yanıtladı yaşlı olan sınır memuru. "Onlar bu akşam hazırlıklı. Feribotlarda evraksız çok insan olup olmadığını telsizle önceden öğreniyoruz. Bazen de desteğe ihtiyacımız olabiliyor."

Wallander, "Peki sonra, Malmö'de neler yapılıyor?" diye sordu.

"Aşağıdaki petrol limanında duran teknelerden birine almıyorlar. Başka yerlere gönderilene kadar orada kalmalarına izin veriliyor. Tabii ülkede kalmalarına izin çıkarsa."

"Buradakilere ne olacak sence?"

Sınır memuru omuz silkti.

"Sanırım bunların kalmalarına izin verilir," diye yanıtladı. "Bir kahve daha ister misin? Bir sonraki feribotun gelmesi biraz zaman alır."

Kurt Wallander başıyla reddetti.

"Bir dahaki sefere. Şimdi gitmem gerek."

"Umarım, onları enselersiniz."

“Evet,” dedi Kurt Wallander. “Bunu ben de umuyorum.” Ystad’a dönüş yolunda bir tavşanı ezdi. Hayvanı far ışığında gördüğünde frene basmıştı ama tavşan tok bir sesle sol ön tekerleğe çarptı. Tavşanın ölüp ölmediğini görmek için durmadı bile.

Bana neler oluyor böyle, diye düşündü.

O gece huzursuz uyudu. Saat beşi az geçe birden yatağından fırladı. Ağzı kurumuştü ve rüyasında biri onu boğmaya çalışmıştı. Bir daha uyuyamayacağını anlayınca kalktı, kendine bir kahve yaptı.

Mutfak penceresinin dışındaki termometre sıfırın altında altı dereceyi gösteriyordu. Sokak lambaları rüzgârda şiddetle sallanıyordu. Mutfak masasına oturdu, geçen akşam Rydberg’le yaptığı konuşmayı düşündü. Korktuğu şey olmuştu. Ölen kadın onlara yardımcı olabilecek hiçbir şey söyleyememişti. Ağzından çıkan “yabancı” kelimesiyse fazlasıyla belirsizdi. Ellerinde peşinden gidebilecekleri herhangi bir ipucunun olmadığını biliyordu.

Saat altı buçukta aradığı kalın kazağı bulup giyinene kadar ortalığı epey karıştırdı.

Dışarı çıktığında kendisini soğuk, sert bir rüzgâr karşıladı. Arabasını doğu yönündeki çevre yoluna yöneltti, sonra Malmö yönündeki ana yola saptı. Saat sekizde Rydberg’le buluşmadan önce kurbanların komşularını bir kez daha görmek istiyordu. Ona göre ters bir şeyler vardı. Yalnız ve yaşlı insanlara düzenlenen saldırılar oldukça ender görülürdü. Bir şekilde saklı para söz konusu olurdu. Yapılan saldırılar ne kadar insafsız olursa olsunlar buradaki gibi canice olmazdı.

Çiftliklerdeki insanlar sabahları erken uyanırlar, diye düşündü, Nyström’lerin evine giden yola saparken. Belki de olan biten hakkında bir kez daha düşünmüşlerdir?

Arabayı durdurup kontağı kapattı. Aynı anda mutfaktaki ışık söndürüldü.

Korkuyorlar, diye düşündü. Belki de katillerin geri döndüğünü sanıyorlar?

Arabadan inerken farları açık bıraktı. Çakılların üzerinden girişteki basamaklara yürüdü.

Evin yanındaki küçük koruluktan parlayan kıvılcımı gördüğünde bir silahın ateşlendiğini anlayıverdi. Kulakları sağır eden patlamayla birlikte kendini yere atmak zorunda kaldı. Bir taş yüzünü sıyırdığında bir an için yaralandığını düşündü.

“Polis,” diye seslendi. “Ateş etmeyin. Kahretsin, ateş etmeyin.”

Yüzüne el feneriyle ışık tutulmuştu. Feneri tutan el öyle titriyordu ki ışık oradan oraya gidip geliyordu. Bu Nyström’dü, eski bir av tüfeğiyle karşısında dikilmişti.

Nyström, “Siz misiniz?” diye sordu.

Wallander ayağa kalkıp üzerindeki çamurları silkeledi.

“Nereye hedef almıştınız?”

“Havaya ateş ettim,” diye yanıtladı Nyström.

“Silah ruhsatınız var mı?” diye sormaya devam etti Wallander. “Eğer yoksa şu an başınız büyük belada.”

“Bu gece nöbet tuttum,” dedi Nyström. Kurt Wallander adamın ne kadar şaşkın olduğunu anladı.

“Önce şu farları kapatayım,” dedi Wallander. “Sonra konuşmamıza devam ederiz, siz ve ben.”

Mutfakta, masasında iki kutu fişek duruyordu. Kanepenin üzerinde ayrıca bir levye ve balyoz vardı. İçeri girerken pencerenin yanında oturan siyah kedi tehdit dolu gözlerle Wallander’e bakıyordu. Nyström’ün karısı ocağın başında kahve yapıyordu.

“Gelenin polis olduğunu anlayamadım,” dedi Nyström özür dilercesine. “Sabahın bu saatinde.”

Kurt Wallander balyozu bir kenara itip oturdu.

“Komşunuz dün öldü,” dedi. “Bunu size buraya gelip bizzat söylememin daha doğru olacağını düşündüm.” Kurt Wallander ölüm haberini vermek zorunda kaldığı zamanlar hep aynı duyguya kapılırdı: Tanımadığı insanlara bir çocuğun ya da bir aile ferdinin öldüğünü ağırbaşlılıkla söylemek mümkün olmuyordu bir türlü. İnsanların polis aracılığıyla haberdar oldukları ölümler hep beklemedikleri anlarda, çoğu kez şiddet dolu ve gaddarca olurdu. Biri sadece alışverişe gitmek için arabasına biner ve ölüverirdi. Bisikletli bir çocuğu, oyun alanından eve dönerken araba ezdi. Birileri

dövülür ya da soyulur, intihar eder ya da boğulurdu. Polis kapı eşiğinde görüldüğünde, insanlar verilen habere inanmak istemezdi.

Mutfaktaki iki yaşlı sessizdi. Kadın hâlâ kahve yapmakla meşguldü. Adam tüfeğini kurcalarken Wallander çaktırmadan ateş alanından kenara çekildi.

“Yani Maria artık yok,” dedi adam yavaşça.

“Doktorlar ellerinden geleni yaptılar.”

“Belki de böylesi daha iyi,” dedi kadın ocağın başından, beklenmedik bir sertlikle. “Neden yaşasın ki, kocası zaten ölmüşken?”

Nyström tüfeği mutfak masasına bırakıp ayağa kalktı. Wallander adamın dizlerinin yine ağrıdığını fark etti.

“Ben gidip ata biraz ot vereyim,” dedi ve başına kenarlıklı eski bir şapka geçirdi.

“Benim gelmemde bir sakınca var mı?” diye sordu Wallander.

“Neden olsun ki?” diye karşılık verdi adam, çıkmaları için kapıyı açtı.

Onlar içeri girerken ahırdaki kısrak kişnedi. İçerisi taze gübre kokuyordu, Nyström el çabukluğuyla bir çatal samanı atın önüne attı.

“Gübreyi daha sonra temizlerim,” dedi. Atı yelesinden okşadı.

“Neden at besliyorlardı?” diye sordu Wallander.

“Yaşlı bir mandıra köylüsü için boş bir ahır cenaze evinden farksızdır,” diye yanıtladı Nyström. “At onlara dost gibiydi.”

Kurt Wallander sormak istediği soruları ahırda da sorabileceğini anladı.

“Tüm gece nöbet tuttunuz,” dedi. “Korkuyorsunuz ve sizi anlıyorum. Neden özellikle bu ikisinin öldürüldüğünü düşünmüş olmalısınız. Neden onlar? Neden biz değil, diye düşünmüş olmalısınız.”

“Paraları yoktu,” dedi Nyström. “Çok değerli sayılabilecek bir şeyleri de yoktu. Zaten bir şeyleri de çalınmamış. Bunu dün buraya gelen polise de anlattım. Kaybolmuş olabilecek tek şey var, eski bir duvar saati.”

“Olabilecek?”

“Belki de kızlardan biri almıştır. İnsanın her şeyi hatırlaması mümkün olmuyor.”

“Para yok,” dedi Wallander. “Düşman da yok.” Birden aklına bir fikir geldi.

“Evinizde para saklıyor musunuz?” diye sordu. “Acaba katilin evleri karıştırmış olma ihtimali var mı?”

“Sahip olduğumuz her şey bankada,” diye yanıtladı Nyström. “Ve bizim de düşmanımız yoktur.”

Eve dönüp kahve içtiler. Kurt Wallander kadının gözlerinin kızarmış olduğunu gördü. İki adam dışardayken ağlamış olmalıydı.

“Son günlerde olağan dışı bir şey fark ettiniz mi hiç?” diye sordu. “Örneğin Lövgren'lere gelen sizin tanımadığınız ziyaretçiler gibi?”

İki yaşlı birbirlerine bakıp, sonra ikisi de kafalarını salladılar.

“Onlarla en son ne zaman konuşmuşunuz?”

“Dün onlara kahve içmeye gitmiştik,” dedi Hanna. “Olağan dışı bir şey yoktu. Biz her gün birlikte kahve içerdik. Kırk yıl boyunca.”

“Korkar gibi bir halleri var mıydı?” diye sordu Wallander. “Tedirgin ya da?”

“Johannes üşütmüştü,” diye yanıtladı Hanna. “Ama bunun dışında her şey olağandı.”

Durum ümitsizdi. Kurt Wallander artık ne sorması gerektiğini bilmiyordu. Aldığı her yanıt yüzüne kapatılan başka bir kapı gibiydi.

“Yabancı tanıdıkları var mıydı?” diye sordu.

Adam hayretle kaşlarını kaldırdı.

“Yabancı tanıdıklar mı?”

“İsveçli olmayan birileri,” diye açıklamaya çalıştı Wallander.

“Birkaç yıl önce birkaç Danimarkalı, yaz ortasında onların arazisinde çadır kurmuşlardı.” Kurt Wallander saate baktı. Neredeyse yedi buçuktu. Saat sekizde Rydberg’le buluşacaktı, geç kalmak istemiyordu.

“Her şeyi bir daha düşünün,” dedi. “Aklınıza gelen her şey bizim için önemli olabilir.”

Nyström arabasına kadar ona eşlik etti.

“Ruhsatım var,” diye açıkladı. “Kesinlikle sizi hedef almamıştım. Sadece korkutmak istemiştım.”

“Bunu da başardınız,” diye yanıtladı Wallander. “Ama geceleri uyusanız sanırım daha iyi olur. Bu işi yapmış olanların bir daha geleceklerini sanmıyorum.”

“Siz uyuyabilir miydiniz?” diye sordu Nyström. “Siz uyuyabilir miydiniz? Komşularınız masum hayvanlar gibi katledilse!”

Kurt Wallander aklına uygun bir yanıt gelmediği için susmayı tercih etti.

“Kahve için teşekkür ederim,” diye ekledi çarçabuk, sonra da arabasına binerek oradan ayrıldı.

Her şey ters gidiyor, diye düşündü. İpucu yok, hiçbir şey yok. Sadece Rydberg’in komik düğümü ve “yabancı” sözcüğü. Yaşlı bir çift, kenarda köşede paraları yok, değerli eşyaları yok. Öyle bir yöntemle öldürülüyorlar ki olağan bir saldırıdan başka bir şeyler olduğunu düşündürüyor insana.

Nedeni kin olan bir cinayet ya da intikam.

Başka bir şeyler olmalı, diye düşündü. Bu iki insanın alışılmış ve normal düzeniyle bağdaşmayan bir şeyler olmalı.

Ne olurdu, şu at konuşabilseydi.

Bu atla ilgili onu huzursuz eden bir şey vardı ve deneyimli bir polis olarak bu huzursuzluk hissini görmezden gelmemesi gerektiğini biliyordu. Bu atla ilgili yolunda gitmeyen bir şey vardı.

Sekize dört kala Ystad emniyetine vardı. Rüzgâr daha da artmış, artık fırtınaya dönmüştü. Buna rağmen hava birkaç derece ısınmış gibiydi.

Kar yağmasın yeter, diye düşündü. Santraldeki Ebba’yı başıyla selamladı. “Rydberg geldi mi?” diye sordu.

“Odasında,” diye yanıtladı Ebba. “Sürekli telefon geliyor. Televizyon, radyo, basın. Ve il emniyet müdürü de aradı.”

“Onları bir süre daha benden uzak tutar mısınız?” diye rica etti Wallander. “Önce Rydberg’le konuşmak istiyorum.” Ceketini odasına astı, sonra aynı koridor üzerinde birkaç kapı ötedeki Rydberg’in odasına gitti. Kapıyı tıklattığında karşılık olarak bir homurtu duydu.

İçeri girdiğinde Rydberg odanın ortasında durmuş, pencereden dışarı bakıyordu. Pek de uykusunu almışa benzemiyordu.

“Selam,” dedi Wallander. “Kahve getireyim mi?”

“Çok iyi olur. Ama şeker istemez. Şekeri bıraktım.”

Wallander plastik bardaklarda kahve alarak Rydberg’in odasına döndü.

Kapının önünde durdu.

Nasıl bir karara vardım ki, diye düşündü. Kadının son sözlerini gizli mi tutmalıyız? Bu gibi olaylarda hep dediğimiz gibi soruşturmanın selameti açısından? Yoksa açıklamalı mıyız? Benim kararım ne ki?

Hiçbir fikrim yok, diye düşündü; aklı karıştı, ayakkabısının ucuyla kapıyı iteledi.

Rydberg masasında oturmuş seyrek saçlarını tarıyordu. Wallander yarı yarıya yıpranmış ziyaretçi koltuğuna çöktü.

“Yeni bir koltuk alsan iyi olur,” dedi.

“Para yok,” diye yanıtladı Rydberg ve tarağını masanın çekmecesine koydu.

Kurt Wallander kahve bardağını koltuğun yanına, yere koydu.

“Bu sabah o kadar erken uyandım ki,” dedi. “Nyström’lere gittim, onlarla bir kez daha görüştüm. Yaşlı adam bir çalılıkta pusuya yatmıştı, av tüfeğiyle üzerime ateş etti.”

Rydberg, Wallander’in yüzünü işaret etti.

“Saçmadan değil,” diye açıkladı bunun üzerine. “Kendimi yere attım, ondan oldu. Nyström silah ruhsatının olduğunu söylüyor. Ne bileyim.”

“Bir şeyler öğrenebildin mi?”

“Yok. Yeni hiçbir şey yok. Para yok, hiçbir şey yok. Yalan söylemiyorlarsa tabii.”

“Niye yalan söylesinler ki?”

“Niye söylemesinler?”

Rydberg kahvesini yudumladı, yüzünü ekşitti.

“Polislerin büyük bir kısmının ülser olduğunu biliyor musun?” diye sordu.

“Bilmiyordum.”

“Eğer doğruysa, nedeni böyle kötü kahvelerdir.”

“Ne yapalım, olayları kahve içerken çözüyoruz.”

“Şimdi olduğu gibi mi?”

Wallander başıyla onayladı.

“Elimizde ne var? Hiçbir şey.”

“Çok sabırsızsın, Kurt.” Rydberg bir yandan eliyle burnunu silerken ona baktı. “Yaşlı bir öğretmen gibi konuştuğumu biliyorum,” diye devam etti. “Ama bana öyle geliyor ki sabrımızı bu kadar çabuk tüketmemeliyiz.”

Soruşturmayı bir kez daha gözden geçirdiler. Olay yeri parmak izini araştırmış ve kayıtlardakilerle karşılaştırmıştı. Hansson yaşlılara saldırdıkları bilinen kişilerin olay sırasında nerede, hapishanede mi yoksa başka bir yerde mi olduklarını araştırıyordu. Lenarp'ta yaşayan insanlarla yapılan görüşmelere devam edilecek, göndermeyi düşündükleri anket de belki yeni bilgileri açığa çıkaracaktı. Wallander de Rydberg de Ystad'daki polisin işini özenle ve uygun yöntemlerle yapacağını biliyordu. Er ya da geç bir şeye rastlayacaklardı. Bir ize, bir ipucuna. Onlara sistemli ilerleyip beklemekten başka şey kalmıyordu.

“Olayın nedeni,” diye atıldı Wallander. “Eğer neden para değilse. Ya da saklanmış para olduğuna dair söylenti. Ne olabilir başka? Ya da boyundaki ilmik? Sen de benim gibi düşünüyor olmalısın. Bu cinayette intikam ya da kin kokusu var. Ya da her ikisi de.”

“Gözünün önüne kafaları oldukça karışık birkaç hırsız getir,” diye karşılık verdi Rydberg. “Farz et ki Lövgren'lerin para saklamış olduklarından kesinlikle eminler. Farz et; oldukça gözleri dönmüş ve insan hayatının onlar için bir önemi yok. Böylesi durumda işkence fazla olağan dışı sayılmaz.”

“Kim bu denli gözü dönmüş olabilir ki?”

“Benim gibi sen de çok iyi biliyorsun ki insanları akıl almaz işler yapmaya sevk eden bir dizi uyuşturucu var.”

Tabii ki Kurt Wallander bunu biliyordu. Şiddetin giderek artmasına çok yakından tanık olmuştu, hemen her defasında işin arkasında uyuşturucu kaçakçılığı ve bağımlılık yatıyordu. Ystad artan şiddetin sonuçlarıyla henüz ender karşılaşıyor olsa da tüm bunların giderek yaklaşmayacağı anlamına gelmiyordu bu.

Huzurlu ve sakin bölgeler giderek azalıyordu. Lenarp gibi küçük ve kendi halinde bir köy bunun en iyi kanıtıydı.

Rahatsız koltukta doğruldu.

“Ne yapmalıyız?” diye sordu.

“Burada şef sensin,” diye yanıtladı Rydberg.

“Senin fikrini duymak istiyorum.”

Rydberg ayağa kalkıp pencereye doğru gitti. Parmağıyla saksının toprağını yokladı. Toprak kuruydu.

“Ne düşündüğümü bilmek istiyorsan, bunu öğreneceksin. Ama sakın unutma ki, haklı olup olmadığım konusunda kesinlikle emin değilim. Çünkü öyle sanıyorum ki biz nasıl davranırsak davranalım bir kargaşa çıkacak. Sanki kendimize birkaç gün ayırmamız akıllıca olur. Daha soruşturacağımız birkaç şey var.”

“Ne gibi?”

“Lövgren’lerin yabancı tanıdıkları var mıydı?”

“Bunu bu sabah sordum. Bir olasılıkla birkaç Danimarkalı tanıdıkları varmış.”

“Bak gördün mü işte?”

“Kamp kurmuş birkaç Danimarkalı bu işi yapmış olamaz ya.”

“Neden olmasın? Her neyse, bunu araştırmamız gerek. Ayrıca soru sorabileceğimiz, komşularından başka kişiler de var. Dün, seni doğru anladıysam, Lövgren’lerin geniş bir çevresi olduğunu söylemiştin.”

Kurt Wallander, Rydberg’in haklı olduğunu kabul etti. Gerçekten de polisin bir ya da birkaç yabancı uyruklu kişiyi aradığını gizlemeyi gerektirecek teknik nedenler vardı.

“İsveç’te yasa dışı işlere karışmış yabancılar hakkında neler biliyoruz?” diye sordu.

“Bu konuda istatistikler var mı?”

“İstatistikler her konuda var,” diye yanıtladı Rydberg. “Birimiz bilgisayarın başına oturup kayıtlardaki suçlular hakkındaki verilere bir bakmalı. Belki orada bir şeyler buluruz.”

Kurt Wallander kalktığı anda Rydberg ona hayretle baktı. “İlmik hakkında hiçbir şey bilmek istemiyor musun?” dedi şaşırarak.

“Unutuverdim bir an.”

“Limhamn’da yaşlı bir yelken ustası varmış, düğümler, ilmikler hakkında her şeyi biliyor olmalı. Geçen sene gazetede onun hakkında bir haber okumuştum. Oraya gitsem iyi olur. Bunun bir şey kazandıracığından emin değilim. Ama ne olur ne olmaz.”

“Toplantıya senin de katılmanı istiyorum,” dedi Kurt Wallander. “Sonra Limhamn’a gitmenin bence hiçbir sakıncası yok.”

Saat ona doğru herkes Kurt Wallander’in odasında toplandı.

Toplantı çok uzun sürmedi. Wallander ölen kadının ölmeden önce ne söylediğini bildirdi. Bunun öncelikle, duyurulmaması gereken bir bilgi olduğu konusunda kesin talimat verdi. Kimse bu talimata aykırı düşünmüyordu.

Martinson, kayıtlarda yer alan yabancı uyruklu suçluların listesini çıkarmak üzere görevlendirildi. Lenarp’taki anketi yürütecek olan polisler yola çıktı. Wallander, ülkede muhtemelen yasa dışı bulunan Polonyalı aileyle ilgilenmesi için Svedberg’i görevlendirdi. Onu ilgilendiren, bu ailenin neden Lenarp’ta yaşadığıydı. Saat on bire çeyrek kala Rydberg, yelken ustasını bulmak üzere yola çıktı.

Kurt Wallander odasında nihayet yalnız kaldığında bir süre orada öylece durup duvarda asılı haritayı inceledi. Katiller nereden gelmişlerdi? Cinayetten sonra hangi yolu kullanmışlardı?

Sonra masasına oturdu. Ebba’dan arayanların listesini rica etti. Ardından bir saatten fazla bir sürü gazeteciyle konuştu.

Yerel radyodaki kız ise hiç ortaya çıkmamıştı. Saat on ikiyi çeyrek geçe Norén kapıyı çaldı.

“Lenarp’ta olman gerekmiyor muydu senin?” diye sordu Wallander hayretle.

“Evet,” dedi Norén. “Ama buradayken aklıma bir şey daha geldi.”

Norén oldukça ıslanmış olduğundan sandalyelerden birinin kenarına ilişti. Yağmur yağmaya başlamıştı. Hava sıcaklığı sıfırı birkaç derece aşmıştı.

“Tabii, bunun hiçbir anlamı olmayabilir de,” diye açıkladı Norén. “Bu sadece aklıma gelen bir şey.”

“Genelde bir şeyler çıkıyor,” diye karşılık verdi Wallander.

“Atı hatırlıyor musun?” diye sordu Norén.

“Tabii ki hatırlıyorum.”

“Ona ot vermeme söylemiştin bana.”

“Ve su.”

“Ot ve su. Ama bunu yapmadım.”

Kurt Wallander kaşlarını çattı.

“Neden yapmadın?”

“Buna gerek yoktu. Otu vardı. Suyu da.”

Kurt Wallander bir an konuşmadan durup Norén’i inceledi.

“Devam et,” dedi sonra. “Aklında bir şey var sanırım.”

Norén omuz silkti. “Çocukken bir atımız vardı,” diye devam etti. “Ahırdıyken ona ot verildiğinde tüm otu verdi. Yani demek istediğim, biri ata ot vermiş olmalı. Biz oraya varmadan belki bir ya da iki saat önce.”

Wallander telefona uzandı.

“Nyström’ü aramayı düşünüyorsan gerek yok,” dedi Norén.

Kurt Wallander elini çekti.

“Buraya gelmeden önce onunla konuştum. O vermemiş.”

“Ölümler atlarını beslemez,” dedi Kurt Wallander. “O halde kim verdi?”

Norén ayağa kalktı.

“Oldukça tuhaf,” dedi. “Önce birini döve döve öldürüyor. Sonra başka birini ilmikle boğuyor. Ardından ahıra gidip ata ot veriyor. Bunu hangi manyak yapar?”

“İyi soru,” diye karşılık verdi Kurt Wallander. “Böyle bir şeyi kim yapar?”

“Belki de bunun hiçbir anlamı yoktur,” dedi Norén.

“Ya da tam tersi,” diye yanıtladı Wallander. “Gelip bunu bana anlatman iyi oldu.”

Norén vedalaşıp oradan ayrıldı.

Kurt Wallander oturduğu yerde biraz önce duyduklarını düşündü.

Duydukları şüphesinin doğruluğunu kanıtlar gibiydi. Bu atla ilgili bir şeyler vardı.

Telefonun çalması düşüncelerini böldü. Yine bir gazeteci onunla konuşmak istiyordu.

Bire çeyrek kala emniyetten ayrıldı. Eski bir dostunu ziyaret edecekti. Bu uzun, çok uzun yıllardır görmediği bir dostuydu.

5

Kurt Wallander bir tabelanın Stjärnsund Kalesi'ni gösterdiği yerde E 14 yolundan saptı. Arabadan indi, işedi. Rüzgâr sayesinde Sturup Havaalanı'ndaki uçakların gürültüsünü duyabiliyordu. Arabaya binmeden önce ayakkabısının altındaki çamuru sıyırdı. Hava birden değişmişti. Arabasındaki termometre dışarısının sıcaklığını beş derece olarak gösteriyordu. Yola devam ederken gökyüzünde dağınık bulutlar geziniyordu.

Kalenin hemen arkasında stabilize yol ikiye ayrılıyordu, o sola yöneldi. Bu yolu daha önce hiç kullanmamış olmasına rağmen doğru yol olduğunu biliyordu. Bu yol ona tarif edileli on yıl geçmişti ama hâlâ her ayrıntıyı hatırlıyordu. Arazi ve yolları bulmada beyni iyi çalışıyordu.

Yaklaşık bir kilometre sonra yol oldukça kötüleşti. Dikkatle ilerlerken, büyük kamyonlar bu yolu nasıl aşabildiler acaba, diye sordu kendine.

Yol birden aşağıya inen dik bir yokuşa dönüştü ve önünde, üzerinde geniş ahırlar bulunan büyük bir arazi belirdi. Büyük avluya ilerledi, durdu. Arabadan inerken başının üzerinde uçan bir sürü karganın sesini duydu.

Avluda tuhaf bir terk edilmişlik havası hâkimdi. Bir ahır kapısı rüzgârla çarpıyordu. Kısa bir an yanlış gelmiş olabileceğini aklından geçirdi.

Ne ıssız bir yer, diye düşündü. Skåne kışı, bir de havada daireler çizen, kara kuş sürüleri. Ayakkabılarının altına yapışan çamur.

Ahır kapılarından birinden aniden genç, sarışın bir kız çıktı. Kısa bir an kız ona Linda'yı anımsatmıştı. Onun da saçları böyleydi, aynı ince beden ve yürürken aynı ani hareketler. Kızı merakla inceledi.

Kız, samanlığa dayalı bir merdiveni sürüklemeye başladı. Wallander'i fark edince merdiveni bıraktı, ellerini gri binici pantolonuna sildi.

“Selam,” dedi Wallander. “Sten Widén'i arıyorum. Doğru yerde miyim acaba?”

“Siz polis misiniz?” diye sordu kız.

“Evet,” diye yanıtladı Kurt Wallander şaşkınlıkla. “Nasıl anladınız?”

“Sesinizden anlaşılıyor,” dedi kız, bir yerlere takılmış gözükken merdivene asıldı yine.

“Evde mi?” diye sordu Kurt Wallander.

“Şu merdiveni çekmeme yardım eder misiniz?” dedi kız sadece.

Wallander basamaklardan birinin ahır duvarının ahşap kaplamasına takıldığını görünce merdiveni kavrayarak, basamağı takıldığı yerden kurtuluncaya dek çevirdi.

“Teşekkürler,” dedi kız. “Sten eminim ofisindedir.” Ahırdan biraz uzaktaki kırmızı tuğladan bir binayı işaret etti.

“Burada mı çalışıyorsunuz?” diye sordu Kurt Wallander.

“Evet,” diye yanıtladı kız, çarçabuk merdivene tırmandı. “Şimdi çekilin oradan.”

Hayret verici güçlü kollarıyla saman balyalarını delikten atmaya başladı. Kurt Wallander kırmızı binaya yöneldi. Tam kapıyı çalacakken binanın köşesinde bir adam belirdi.

Sten Widén'i en son gördüğünden bu yana on yıl geçmişti. Yine de hiç değişmemiş gibiydi. Aynı karışık saçlar, aynı sıska yüz ve alt dudağında aynı kızarıklık döküntü.

“Şu sürprize bakın,” dedi adam gergin bir gülüşle. “Ben de nalbant geldi sanmıştım. Şuna bak ki sen gelmişsin! Görüşmeyeli uzun zaman oldu.”

“On bir yıl,” diye yanıtladı Kurt Wallander. “1979 yazında görüşmüştük en son.”

“Tüm hayallerin karardığı o yazı nasıl unutturum? Kahve ister misin?” Kırmızı tuğla binaya girdiler. Duvarlardan Kurt Wallander'in burnuna gaz yağı kokusu çarptı. Karanlıkta paslı bir biçerdöver duruyordu. Sten Widén bir başka kapıyı açtı, bir kedi kenara atladı. Kurt Wallander büro ve ev karışımı olduğu görülen bir odaya girdi. Duvarlardan birine, dağınık bırakılmış bir yatak dayalıydı. Ayrıca bir televizyon ve bir video vardı. Masanın üzerinde de mikrodalga fırın. Eski bir

koltuğun üzerine bir sürü giysi yığılmıştı. Odanın geri kalan bölümünüyse büyük bir çalışma masası işgal etmişti. Sten Widén geniş pencere pervazlarından birinde duran faksın yanındaki termostan kahve koydu.

Kurt Wallander, Sten Widén'in gerçekleştiremeyen opera hayallerini anımsadı. Yetmişli yılların sonunda ikisinin de hiçbir zaman gerçekleştiremeyecekleri ne hayaller kurmuşlardı... Kurt Wallander organizatör olacak, Sten Widén'in tenor sesi ise dünya operalarında yankılanacaktı.

O günlerde Wallander polisti. Bugün de hâlâ polis.

Sten Widén sesinin yeterli olmayacağını kabullenince babasının batmakta olan yarış atı ahırını devralmıştı. Arkadaşlıklarıysa bu ortak düş kırıklığına dayanamamıştı. Eskiden her gün görüştükleri halde, şimdi son karşılaşmalarının üzerinden on bir yıl geçmişti. Hem de evlerinin arasındaki uzaklık elli kilometreden fazla olmadığı halde.

“Şişmanlamışsın,” dedi Sten Widén. Koltuğun üzerindeki bir tomar gazeteyi kenara çekti.

“Sen şişmanlamamışsın ama,” diye karşılık verdi Kurt Wallander. Bu cevap ona garip gelmişti.

“Yarış atı yetiştiricilerinin kilo aldıkları pek görülmez,” diye karşılık verdi Sten Widén, yine o gergin kahkahasını attı. “Dar paçalıların ekonomisi de dar olur, başarılı yetiştiriciler dışında tabii. Khan veya Strasser gibi. Onların parası var.”

“Ee, işler nasıl gidiyor?” diye sordu Kurt Wallander koltuğa otururken.

“Ne iyi ne de kötü,” diye yanıtladı Sten Widén. “Ne çok şanslı ne de şanssız sayılırım. Yetiştirdiğim atlar içinde hep iyi bir tane çıkıyor. Düzenli olarak genç atlar alıyor, yuvarlanıp gidiyorum. Ama aslında...”

Cümlesini bitirmeden kesti.

Sonra uzanarak masanın çekmecesini açıp yarısı boşalmış bir viski şişesi çıkardı.

“İster misin?” diye sordu.

Kurt Wallander hayır anlamında başını salladı.

“Direksiyon başında alkollü yakalanan bir polis iyi bir etki uyandırmıyor,” diye yanıtladı.

“Yine de şerefe,” dedi Sten Widén, şişeden bir yudum aldı.

Ezilmiş paketten bir sigara aldı, evraklar ve yarış programları arasında çakmağını arandı.

“Ya Mona nasıl?” diye sordu. “Ve Linda? Ya baban? Kız kardeşinin adı neydi? Kerstin miydi?”

“Kristina.”

“Tamam. Kristina. Eh, bilirsin işte! Hafızam pek de güçlü sayılmazdı hiç.”

“Notaları hiç unutmazdın ama.”

“Öyle mi?”

Şişeden bir yudum daha aldı. Kurt Wallander onun bir şeylerden rahatsız olduğunu fark etti. Buraya gelmemeliydi mi acaba? Belki de geçmişi hatırlamak istemiyordu.

“Mona ve ben ayrıldık,” dedi. “Linda'nın ise kendi evi var. Babam eskisi gibi. Resim yapıyor. Ama korkarım artık bunamaya başladı. Ona ne yapmam gerektiğinden pek emin değilim.”

“Benim evlendiğimi biliyor musun?” diye sordu Sten Widén.

Wallander onun kendisini hiç dinlememiş olduğu hissine kapıldı.

“Hayır, nereden bileyim?”

“Biliyorsun, ben bu kahrolası ahır devraldım. Babam sonunda, atlarla çalışamayacak kadar yaşlandığını kabul edince, adamakıllı içmeye başladı. Eskiden içtiklerinin hesabını bilirdi gerçi. Anladım ki; onu ve içkici takımını daha fazla çekemeyeceğim. Bu ahırda çalışan kızlardan biriyle evlendim. Nedeni de babama sabredebiliyor olmasıydı. Ona yaşlı bir atmışçasına davranıyordu. Alışkanlıklarına karışmıyor ama sınırlar koyuyordu. Babamın üstü başı kirlendiğinde, bahçe hortumunu alıp üzerine su sıkıyordu. Ama babam öldüğünde, sanki onun gibi kokmaya başladı. O zaman ondan boşandım.”

Şişeden bir yudum daha aldı. Kurt Wallander onun yavaş yavaş sarhoş olmaya başladığını fark etti.

“Her gün bu ahırını satmayı geçiriyorum aklımdan,” dedi. “Bütün mülk benim üzerime. Hepsini için bir milyon alırım. Borçlar çıkarıldığında bana belki dört yüz bin kalır. Ben de bir karavan alıp yola çıkarım diyorum.”

“Nereye?”

“İşte sorun da bu ya. Bilmiyorum. Gitmek istediğim hiçbir yer yok.”

Kurt Wallander bu duyduğundan hoşlanmamıştı. Sten Widén görünüşte on yıl önceki gibi olsa da içinde büyük değişiklikler olduğu belliydi. Kendisiyle konuşan bu ses, kırılmış ve çelişkili birine aitti. On yıl önce Sten Widén neşeli ve keyifli biriydi, bir partiye ilk çağrılacak kişi olurdu. Bugün yaşama sevincinin her türü sanki havaya uçmuştu.

Kurt Wallander’e polis olup olmadığını sormuş olan kız, pencerenin önünden at üstünde geçti.

“Bu kız kim?” diye sordu Kurt Wallander. “Benim polis olduğumu hemen anladı.”

“Adı Louise,” diye yanıtladı Sten Widén. “Biliyor musun, bir polisin kokusunu yüz metreden alır. On iki yaşından beri yetimhanelerin birinden diğerine gidiyor. Ben yasal vasisiyim. Atlarla iyi geçiniyor. Ama polislerden nefret eder. Bir zamanlar bir polisin kendisine tecavüz ettiğini söylüyor.”

Şişeden bir yudum daha aldı, başıyla dağınık yatağı işaret etti.

“Bazen benimle yatıyor. En azından öyle gibi. O benimle yatıyormuş gibi, tersi değil. Bu suç sayılır mı acaba?”

“Neden suç sayılsın? Kız herhalde küçük değildir?”

“On dokuz yaşında. Ama belki de yasal vasiler, bakmakla yükümlü oldukları kızlarla yatamıyorlardır?”

Kurt Wallander, Sten Widén’in sesinin giderek saldırganlaştığını sezdi.

Buraya gelmiş olmaktan birden pişmanlık duydu. Buraya gelmesi soruşturmayla ilgili olsa da, bunu bahane mi ettiğini sordu kendine. Sten Widén’i, onunla Mona hakkında konuşmak için mi aramıştı? Teselli bulmak için?

Bunu bilmiyordu artık.

“Buraya seninle atlar hakkında konuşmak için geldim,” dedi. “Belki gazetede okumuşsundur, geçen gece Lenarp’ta bir cinayet işlendi.”

“Gazete okumuyorum,” diye yanıtladı Sten Widén. “Yarış programlarına ve bahis oranlarına bakıyorum. Hepsini bu. Dünyada olup bitenle ilgim yok.”

“Yaşlı bir çift öldürüldü,” diye devam etti Kurt Wallander. “Ve bu çiftin bir de atı vardı.”

“O da mı öldürüldü?”

“Hayır. Ama galiba katiller sınışımadan önce atı yemlediler. Seninle konuşmak istediğim de işte buydu! Bir at bir balya samanı ne kadar zamanda bitirir?”

Sten Widén şişeyi bitirdi ve yeni bir sigara yaktı. “Şaka mı bu?” diye sordu. “Buraya, bana, bir atın bir balya samanı ne kadar zamanda yediğini sormak için mi geldin?”

“Aslında senden, benimle gelip ata bir bakmanı isteyecektim,” diye karşılık verdi Kurt Wallander kısaca. Kendisinin de yavaş yavaş öfkelenildiğini fark etti.

“Vaktim yok,” diye yanıtladı Sten Widén. “Nalbant bugün gelecek. Ayrıca vitamin iğnesi yapmam gereken on altı atım var.”

“Peki yarın?”

Sten Widén donuk gözlerle baktı.

“Bundan kazancım olacak mı?” diye sordu.

“Paranı alırsın.”

Sten Widén kirli bir kâğıda telefon numarasını yazdı.

“Belki,” dedi. “Beni sabah erkenden ara.”

Dışarı, avluya çıktıklarında Kurt Wallander rüzgârın daha da şiddetlendiğini hissetti.

Kız, at üzerinde ona doğru ilerledi.

“Güzel at,” dedi Wallander.

“Masquerade Queen,” diye açıkladı Sten Widén. “Hayatı boyunca tek bir koşu kazanamayacak. Sahibi, Trelleborg’lu bir müteahhidin dul karısı. Hatta ona, bu atı bir binicilik okuluna satmasını önerecek kadar dürüst davrandım. Ama o, atın kazanacağına inanıyor. Ben de işimin karşılığını alıyorum. Yine de bu at hiç yarış kazanamayacak.” Arabaya gelince ayrıldılar.

“Babam nasıl öldü biliyor musun?” diye sordu Sten Widén damdan düşercesine.

“Hayır.”

“Bir sonbahar gecesi yolunu şaşırıp kale harabelerine gitti. Orada içmek için oturduğu çok olurdu. Sonra hendeğe düşüp boğuldu. Bilirsin, orası yosunla öyle dolu ki bir şey görmek mümkün değil. Ama şapkası yüzeyde kalmıştı. Şapkasının üstünde, ‘Yaşasın hayat’ diye yazıyordu. Bu, Bangkok’a seks tatili düzenleyen bir turizm acentesinin reklamıydı.”

“İyi ki gördüm seni,” dedi Kurt Wallander vedalaşırken. “Yarın ararım.”

“Nasıl istersen,” diye karşılık verdi Sten Widén.

Kurt Wallander oradan ayrıldı. Dikiz aynasında Sten Widén’in at üzerindeki kızla konuştuğunu görebiliyordu.

Neden buraya geldim ki, diye geçirdi aklından.

Uzun zaman önce çok iyi dosttuk. İmkânsız bir hayali paylaşmıştık. Hayalimiz bir sabun köpüğü gibi dağılıverince geriye hiçbir şey kalmamıştı. Sanırım ikimizin de operayı sevdiği doğrudur. Kim bilir, belki de bu bir aldatmacaydı? İçinde kabaran duygular gaz pedalına baskı yapıyormuşçasına hızını arttırdı.

Tam anayolun kenarındaki dur levhasında frene basmıştı ki araç telefonu çaldı. Bağlantı çok kötüydü. Hattın diğer ucundaki Hansson’un sesini duymakta güçlük çekiyordu.

“En iyisi hemen gel,” diye bağıyordu Hansson. “Beni duyabiliyor musun?”

“Ne oldu?” diye sordu Kurt Wallander.

“Burada, Hagestad’tan gelen bir çiftçi, katillerin kim olduğunu bildiğini iddia ediyor,” diye bağırdı Hansson.

Kurt Wallander kalp atışlarının hızlandığını hissetti.

“Kim?” diye seslendi heyecanla. “Kim?”

Bağlantı ansızın koptu. Vızıltı ve uğultu duyuldu. “Lanet olsun,” diye söylendi sesli sesli.

Ystad’a döndü. Fazla hızlı, diye düşündü. Norén ve Peters bugün trafik kontrolünde olsalardı epey bir hır çıkardı.

Şehir merkezine inen yokuşta motor teklemeye başladı.

Depo boşalmıştı. Onu uyarması gereken kontrol ışığı anlaşılan çalışmıyordu.

Motor tamamen pes etmeden, hastanenin karşısındaki benzin istasyonuna yetişti. Bozuk parayla çalışan benzin pompasına para atmak istediğinde yanında hiç bozukluk olmadığını fark etti. Atölyesi benzin istasyonuyla aynı binada yer alan çilingire gitti. Kendisini birkaç yıl önce bir hırsızlık soruşturmasından hatırlayan çilingirden yirmi kron borç aldı.

Kendisine ait park yerinde durdu ve aceleyle emniyete girdi. Ebba ona bir şeyler söylemeye çalıştıysa da eliyle reddetti.

Hansson’un odasının kapısı açıldı. Kurt Wallander kapıyı çalmadan içeri girdi.

Oda boştu.

Koridorda Martinson’la karşılaştı. Martinson’un elinde bir tomar bilgisayar çıktısı vardı.

“Ben de seni arıyordum,” dedi Martinson. “İlginç sayılabilecek şeyler topladım. Bunu yapanlar Finli bile olabilir.”

“Hiçbir şey bilmediğimiz zaman bu tür şeyleri Finlilerin yaptığını söylüyoruz hep,” diye karşılık verdi Kurt Wallander. “Şimdi hiç vaktim yok. Hansson’un nereye kaybolduğunu biliyor musun?”

“Odasından hiç çıkar mıydı?”

“O halde onu aramamız gerek. En azından şu anda odasında değil.”

Kantine göz attı ama orada sadece kendisine omlet yapan bir memur vardı.

Şu kahrolası Hansson da nereye kayboldu, diye düşündü. Kendi odasının kapısını ayağıyla iterek açtı. Burada da kimse yok. Santraldeki Ebba'yı aradı.

“Hansson nerede?” diye sordu.

“İşte, eğer önümden bu denli hızla geçip gitmeseydin, gelir gelmez sana bunu söyleyecektim,” diye yanıtladı Ebba.

“Föreningsbank'a gideceğini sana söylememi istedi.”

“Ne yapacakmış orada? Yanında biri var mıydı?”

“Evet. Ama kim olduğunu bilmiyorum.”

Kurt Wallander ahizeyi sertçe yerine kapattı.

Hansson ne işler çeviriyordu böyle?

Yine ahizeyi eline aldı.

“Bana Hansson'u bulabilir misin?” diye rica etti Ebba'ya.

“Föreningsbank'tan mı?”

“Oradaysa evet.”

Kendi görüşmek istediği insanları ararken Ebba'dan yardım istemesi sık görülür şey değildi. Kendine ait bir sekreter edinme fikrine bir türlü alışmamıştı. Bir iş yapması gerekiyorsa, kendisi ilgilenmek isterdi. Bu gibi ıvır zıvır işleri halletmek için sekreter kullanmak ancak zenginlere ve iktidar sahiplerine göreydi. Bizzat telefon rehberine bakmamak ya da ahizeyi kaldıramamak tam anlamıyla tembellikti ve bunun hiçbir özrü olamazdı.

Telefonun zili onu düşüncelerinden uyandırdı. Telefondaki, Föreningsbank'tan arayan Hansson'du.

“Sen gelmeden dönerim sanmıştım,” dedi Hansson. “Burada ne yaptığımı merak ediyorsundur herhalde.”

“Kesinlikle.”

“Lövgren'in banka hesaplarına bir göz atalım dedik.”

“Biz dediğin kim?”

“Adamın adı Herdin. Ama en iyisi onunla senin bizzat konuşman. Yarım saate döneriz.”

Kurt Wallander'in Herdin adlı adamla karşılaşması bir buçuk saat sonra gerçekleşti. Adam yaklaşık iki metre boyunda, adaleli ve ince yapılı biriydi. Kurt Wallander onu selamlarken kendini cüce gibi hissetmişti.

“İşimiz biraz uzun sürdü,” diye özür diledi Hansson. “Ama faydası da oldu. Herdin'in söyleyeceklerini bir dinle. Tabii bankadan öğrendiklerimizi de.”

Herdin suskun bir şekilde sandalyeye oturdu.

Kurt Wallander onun bu ziyaret için en iyi elbiselerini giymiş olduğu hissine kapıldı. Üzerindeki daha önce birçok kez giyilmiş bir takım ve yakası yıpranmış bir gömlek bile olsa.

“En iyisi en baştan başlayalım,” diye giriş yaptı Kurt Wallander ve eline bir not defteri aldı.

Herdin hayretle Hansson'a baktı.

“Yani her şeyi bir kez daha mı anlatmam gerekiyor?” diye sordu.

“Çok iyi olur,” diye karşılık verdi Hansson.

“Bu uzun bir hikâye,” diye başladı söze Hansson duraksayarak.

“Adımız nedir?” diye sordu Kurt Wallander. “Sanırım adınızla başlamalıyız işe.”

“Lars Herdin. Hagestad'da bir çiftliğim var. Besi hayvanı yetiştiriciliği yaparak geçimimi sağlıyorum. Ama bu pek yeterli olmuyor.”

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.